

MM. Claude Adam, Gérard Anzia, Henri Kox (par Mme Viviane Loschetter), Mmes Josée Lorsché, Viviane Loschetter et M. Roberto Traversini;

MM. Gast Gibéryen, Fernand Kartheiser et Roy Reding (par M. Gast Gibéryen);

MM. Marc Baum et David Wagner.

Domat ass de Projet dann definitiv ugehooll. An ech brauch hei d'Fro net ze stellen, ob mer eng Dispens ginn, well hei hu mer keng Dispens kritt a mir hunn eis Hausaufgab elo gemaach.

Voilà, dat gesot, géif ech dann, konform zu där Decisioun, déi mer elo just geholl hunn, de Projet de loi 7117, eng Ofännerung vum Code de la route, virzéien. D'Riedezäit ass nom Basis-modell festgeluecht. An d'Wuert huet direkt d'Rapportrice, d'Madamm Josée Lorsché.

5. 7117 - Projet de loi portant modification de la loi modifiée du 14 février 1955 concernant la réglementation de la circulation sur toutes les voies publiques

Rapport de la Commission du Développement durable

► **Mme Josée Lorsché** (déi gréng), rapportrice.- Merci, Här President. Léif Kolleegeginnen a Kolleegeen, bei dësem Projet de loi geet et zimlech technesch zou. Et geet ëm d'Gewiicht, ëm d'Gréisst, ëm d'Mass an ëm aner technesch Eegeschafte vun de Camionen, déi an der Europäescher Unioun ënnerwee sinn. Schonn zanter 1984 gëllen an deem Beräich maximal Normen, déi am Laf vun de Jore modifizéiert gi sinn, fir der technescher Entwécklung an deem Beräich Rechnung ze droen, dëst op Basis vun zwou EU-Direktiven, déi eng aus dem Joer 1984 an déi zweet aus dem Joer 2002, wou och de Personentransport u Regele gebonne ginn ass, wat d'Gréisst vun de Bussen a vun den Autocaren ubelaangt.

Mam Projet de loi vun haut setze mer eng drëtt Direktiv ëm mam Zil, dat maximaalt Gewiicht, déi maximal Gréisst an déi maximal Mass vun de Gefierer aus ëmweltpolitesche Grënn eropzesetzen. Ganz einfach well Hybrid- an Elektromotoren zum Deel méi schwéier a méi grouss si wéi déi klassesch Motore vun de Camionen a mat Recht awer mussen zougeloooss ginn, well se CO₂-Emissionen reduzéieren a well se insgesamt och méi ëmweltfrëndlech fonctionnéieren.

Aus Sécherheetsgrënn gëtt och duerch déi nei Direktiv de maximale Volume vun de Chauffeurskabinen erweidert, well eng grouss Kabin eng besser Vue op d'Strooss erlaabt. Eropgesat gëtt dernieft och d'Capacitéit vun den Autobussen an den Autocaren, fir den ëffentleche Personentransport an Europa ze férdere. An zu gudder Lescht gëtt och nach d'Längt vun de Container am Beräich vum Transport multimodal minimal no uewen ugepasst, fir dee System ze harmoniséieren an d'Verlagerung vun de Gidder op d'Schinn ze vereinfachen.

Hei muss ee wëssen, datt déi maximal Mass vun de Camionen, déi an der Benelux ënnerwee sinn, schonn 1989 an engem deem-entsprechende Benelux-Accord vun deenen dräi Länner festgehalen ginn ass. Deen Accord huet zum Deel méi héich Norme festgehalen wéi d'Direktiv et virschreift. Dat heescht, datt mat dësem Projet de loi nach just mussen déi Normen no uewe revidéiert ginn, déi momentan ënnert dem Seuil vun der Direktiv leien. Dës Upassung geschitt net iwwert d'Gesetz, mä iwwert d'Modifikatioun vum Règlement grand-ducal, an deem d'Norme festgeschriwwen sinn.

Doriwwer eraus schreift d'Direktiv de Memberstate vir, e Sanktionsregimm op d'Been ze setze fir de Fall, wou den Transporter sech net un d'Normen hält. Wat déi Sanktiounen ugeet, esou stinn der schonn eng ganz Rei an eise Code de la route an haut geet et eis nach just drëms, déi Sanktiounen derbäizesetzen, déi nach feelen. Dat sinn notamment Sanktiounen, déi applizéiert musse ginn, wann d'Mass vun engem Gefier 10% iwwert der erlaabter Norm läit.

Fir déi Lëtzebuerger Transporteure bedeit dat e Verloscht vu véier Punkten um Führerschäin a generell eng Amende tëschent 25 an 250 Euro, egal wou d'Gefier immatrikuléiert ass. Déiselwecht Sanktioun zielt fir d'Transporteuren an d'Chargeure vu Container, déi déi maximal erlaabte Mass och ëm 10% iwwerschreiden, mä och fir d'Transporteuren an d'Chargeuren, déi eng gefälscht oder guer keng Deklaratioun vum Gewiicht virleeën.

Léif Kolleegeginnen a Kolleegeen, weder de Statsrot nach d'Chambre de Commerce nach d'Chambre des Métiers hate mat dësem ganz technesche Gesetz oder besser gesot Projet de loi e Problem. An ech denken, datt och d'Chamber hei keng weider Problemer gesäit an den Accord wäert ginn.

An deem Sënn soen ech lech villmools Merci fir d'Nolauschteren.

► **Une voix.** - Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président.* - Merci och der Madamm Rapporteur. An d'Wuert huet elo den Här Aly Kaes.

Discussion générale

► **M. Aly Kaes** (CSV).- Merci, Här President. Ech mengen, eis Rapportrice war extrem detailléiert a komplett. Duerfir eriwweget et sech, nach eng Kéier am Detail op dee Projet anzegoen. Ech géif villmools Merci soe fir de Rapport, schréfflech a mëndlech, a ginn och den Accord vun der CSV-Fraktioun. Merci.

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président.* - Merci och. Da wär et un dem Här Negri.

► **M. Roger Negri** (LSAP).- Jo, Merci, Här Präsident. An och Merci un d'Rapportrice Josée Lorsché fir dee gudden Rapport. A mir ginn och domadder den Accord. Merci.

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président.* - Merci. Den Här Gusty Graas huet d'Wuert.

► **M. Gusty Graas** (DP).- Jo, Här President, Dir Dammen an Dir Hären, dee Projet de loi hei huet u sech zwee interessant Aspekter, enger-säits wat d'Sécherheet op de Stroossen ubelaangt, anerersäits awer och wat den Ëmweltschutz ubelaangt, soudatt mir selbstverständlech deem kënne zoustëmmen. An ech ginn och natierlech der Madamm Lorsché eise Respekt, well se esou gutt Rapporten gemaach huet. Merci.

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président.* - Merci. Den Här Gibéryen.

► **M. Gast Gibéryen** (ADR).- Merci, Här President. Och ech soe vun eiser Säit aus der Rapportrice villmools Merci a ginn och d'Zoustëmmung.

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président.* - Dat mécht den Här Wagner mat Sécherheet och.

► **M. David Wagner** (déi Lénk).- Här President, jo, dat maachen ech ganz gären. Mir ginn och eis Zoustëmmung zu dësem Projet de loi.

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président.* - Merci. Dann huet den Här Transportminister d'Wuert.

Prise de position du Gouvernement

► **M. François Bausch**, *Ministre du Développement durable et des Infrastructures.* - Här President, ech wëll déi Harmonie net méi laang stéieren. Ech soen der Rapportrice Merci an och all den Deputéierte Merci fir d'Zoustëmmung.

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président.* - Merci. An da gi mer direkt zur Ofstëmmung iwwert de Projet 7117 iwwer.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 7117 et dispense du second vote constitutionnel

An d'Ofstëmmung fänkt un. Fir d'Éischt déi perséinlech Stëmmen. Dann d'Procuratiounen. An d'Ofstëmmung ass eriwwer.

59-mol ass ofgestëmmt ginn an d'Resultat ass unanime fir de Projet. Domat ass de Projet ugehooll.

Résultat définitif après redressement: le projet de loi 7117 est adopté à l'unanimité des 60 votants.

Ont voté oui: Mmes Diane Aehm, Sylvie Andrich-Duval, Nancy Arendt, MM. Emile Eicher, Félix Eischen (par M. Laurent Mosar), Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf (par M. Marcel Oberweis), Mmes Martine Hansen, Françoise Hetto-Gaasch, MM. Aly Kaes, Marc Lies (par Mme Nancy Arendt), Mme Martine Mergen (par M. Claude Wiseler), M. Paul-Henri Meyers, Mme Octavie Modert (par Mme Diane Aehm), MM. Laurent Mosar, Marcel Oberweis, Gilles Roth, Marco Schank, Marc Spautz, Serge Wilmes, Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet;

MM. Marc Angel, Frank Arndt, Alex Bodry, Mmes Taina Bofferdig, Tess Burton, M. Yves Cruchten, Mme Claudia Dall'Agnol, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen, Mme Cécile Hemmen et M. Roger Negri;

MM. André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel (par M. Lex Delles), M. Eugène Berger, Mme Anne Brasseur, M. Lex Delles, Mme Joëlle Elvinger, MM. Gusty Graas, Max Hahn, Alexander Krieps, Claude Lamberty, Edy Mertens et Mme Lydie Polfer;

MM. Claude Adam, Gérard Anzia, Henri Kox (par M. Claude Adam), Mmes Josée Lorsché, Viviane Loschetter et M. Roberto Traversini;

MM. Gast Gibéryen, Fernand Kartheiser et Roy Reding (par M. Fernand Kartheiser);

MM. Marc Baum et David Wagner.

Ass d'Chamber och bereet, d'Dispens vum zweete Vott ze froen?

(Assentiment)

Dann ass dat esou decidéiert. Merci.

Mir géifen dann zu dem nächste Punkt vun eise Ordre du jour iwwergoen. Et ass den Orientéierungsdebat iwwert den Aktivitéitsbericht vun dem Ombudsmann. Et ass dee leschte Rapport, wou d'Madamm Lydie Err responsabel war. An ech begrësse bei dëser Geleeënheet op der Tribün déi nei Ombudsfra - ech kréien dat ni eriwwer: den Ombudsmann -, d'Madamm Claudia Monti, a géif dann direkt de Rapporteur op d'Tribün bieden, den Här Marco Schank.

(Brouhaha et hilarité)

Ah, entschëllegt! D'Madamm Martine Hansen! Ech war an déi falsch Zeil geroden.

6. 7109 - Débat d'orientation sur le rapport d'activité de l'Ombudsman (2016)

Rapport de la Commission des Pétitions

► **Mme Martine Hansen** (CSV), rapportrice.- Merci. Den Här Schank kënnt nach.

Dir Dammen an Dir Hären, als Éischt wëll ech gären e grouse Merci un d'Madamm Vera Haas, eis Sekretärin vun der Petitiounskommission, ofgi fir wierklech all hir Hëllef, déi se eis ginn huet.

Ech hunn déi grouss Eier, lech kënne de Rapport - et ass mäin éischten - vun der Petitiounskommission iwwert de Rapport d'activité 2016 vum Ombudsmann virstellen. Et ass, wéi Der alleguer wësst - den Här President huet et gesot -, dee leschte Rapport gewiescht vun der Madamm Err, där ech am Numm vun der ganzer Chamber elo schonn e grouse Merci ausdrécke fir hir geleschten Aarbecht als Mediateure an deene leschte fënnf Joer.

D'Madamm Err huet de Bilan vun hiren Aktivitéite vum leschte Joer den 2. Mäerz an der Chamber presentéiert. Doropshin huet déi zoustänneg Petitiounskommission all eenzel parlamentaresch Kommissiounen invitéiert, fir an deene Beräicher, wou si concernéiert waren, zum Rapport u sech hiren Avis ofzeginn. An d'Petitiounskommission ass dräimol zesummekomm, fir iwwert de Rapport ze diskutéieren, an huet schlussendlech dëse Rapport mat senger Konklusiounen, op déi ech dann nach méi am Detail wäert agoen, den 28. Juni an der Kommission adoptéiert.

Als Alleréischtt wëll ech ervirsträchen, datt d'Verhältniss tëschent der Mediateure an der Chamber allgemeng souwéi och speziell mat der Petitiounskommission ganz gutt war, esou wéi dat eben och an deene leschte Joren de Fall war.

Wéi gewinnt kucke mer als Éischt op d'Statistike vun 2016. Tëschent dem 1. Januar an dem 31. Dezember huet den Ombudsmann insgesamt 857 Reklamatiounen erakritt. Et fält engem direkt op, datt dat der e gutt Stéck méi si wéi d'lescht Joer, do waren et der ganz genau 743, an och wéi déi Jore virdrun. Dat heescht, datt een zumindest emol dovunner kann ausgoen, datt d'Institution nach ëmmer gutt fonctionnéiert an och dobaussen ëmmer méi Visibilitéit a Gehéier kritt.

Den Taux de correction global louch nach ni esou héich wéi 2016, an zwar bei 84,1%, d'Joer virdrun am Verglach bei 80,1%. Vun deenen 857 Reklamatiounen, déi d'lescht Joer erakomm sinn, sinn der 625 clôturiert ginn, 15 provisoersch an 217 sinn nach amgaangen ofgeschloss ze ginn. Vun dëse 625 clôturierte Reklamatiounen sinn der 548 als recevabel erkläert ginn. Dat entsprécht bal 88%. 77 waren der dogéint irrecevable oder goufen aus verschiddene Grënn refuséiert.

Ech verweisen dann op de schréffleche Rapport fir Detailler zu de verschiddene Ministèren, wat do d'Zuele vu Reklamatiounen an den Taux de correction ugeet. Fir de statistesche Volet ofzuschléissen, wollt ech nach derbäifügen, datt déi meescht Reklamatiounen an de Beräicher Immigration - déi wéi och schonn dat Joer virdrubäi Wäitem vir leien -, da Sécurité sociale, Famill an Immigration - dat ass nei - a Finanze leien.

Ech kommen da bei d'Reklamatiounen u sech. Hei ginn ech nëmme ganz kuerz drop an, schliisslech si se alleguer am Bericht vum Ombudsmann ze fannen, deen d'Madamm Err jo schonns hei virgestallt hat. Ech hunn et schonn ugedeit, och d'lescht Joer koume vill Reklamatiounen, bäi Wäitem déi meeschten, déi den Ausseministère betreffen. An zwar ass et hei oft ëm Demandeurs de protection internationale gaangen, déi entweder schonns méintelaang, bis zu engem Joer, op eng Äntwert op hir Demande de protection internationale gewaart hunn, oder wéinst laange Waardezäiten, fir eng éischt Auditioun opgrond vun der Demande ze kréien.

Dat ass natierlech fir den Demandeur, dee schonn an enger verzweifelter Situatioun ass,

alles aneschtens wéi optimal. Mä d'Ausmooss vun deem Phenomeen, datt esou vill Mënschen op der Flucht sinn, hu mer bis ewell esou net kannt. D'Capacités hunn nun emol och hir Limiten an d'Formaliteiten, déi virgi sinn, mussen natierlech och agehale ginn.

D'Mediatrice sträicht dann och ervir, datt d'Kollaboratioun mat der Direction de l'immigration, besonnesch och mam Service des réfugiés u sech exzellent wär, a begrëisst och, datt ab dësem Joer hiren Effektiv soll eropgesat ginn, soudatt mer kënne hoffen, datt dës Statistik, wat de Beräich Immigration ugeet, am nächste Rapport vum Ombudsmann dättelech besser ausgesäit.

Dann d'Reklamatiounen, déi de Familjeminstère concernéieren: Déi hunn och en direkte Lien mat der Flüchtlingsproblematik, an zwar wat de Volet Integratioun ugeet. Vill Reklamatiounen hunn den OLAI betraff. Et hu sech vill Leit iwwert d'Konditiounen an de Foyeren an d'Ernährung an esou weider beklot. Hei ginn ech spéider nach eemol drop an, well d'Madamm Err och eng Recommandatioun zu dësem Punkt gemaach hat. Aner Reklamatiounen sinn zum Beispill iwwert d'Transferten an aner Foyere gaangen oder iwwer laang Waardezäiten, fir e Rendez-vous mat engem Assistant social ze kréien an esou weider.

Hei ass et gréisstendeels de Problem vun Ënnerbesetzung vum Personal. D'Madamm Minister hat eis an der Kommissioun gesot, datt eelef Assistant-socialen zoustänneg wäer fir 3.000 DPlen. Och dat misst also an Zukunft ugepaakt ginn.

Op déi aner Reklamatiounen ginn ech net an. Wéi gesot, si sinn alleguer am schréffleche Bericht vum Ombudsmann ze fannen.

Een drëtten Punkt nennen ech „Vivre ensemble“, genausou wéi d'Madamm Err dat an hirem Rapport gemaach huet. D'Madamm Err war näamlech am Joer 2016 mat 235 Reklamatiounen am Beräich vun der Immigration befaasst, am Verglach zu nëmme 78 am Joer virdrun, dat heescht, eng Verdräifachung vun de Reklamatiounen innerhalb vun engem Joer. Et kënnt also net vun ongeféier, datt d'Madamm Err an hirem Rapport e gréissert Kapitel iwwert d'Zesummeliewen hei zu Lëtzebuerg agebaut huet. Ganz Europa ass zënter 2015 mat enger enormer Immigrationswell aus dem Noen Osten an Afrika konfrontéiert.

Och hei zu Lëtzebuerg, a sengem dach beschränkten Territoire, ass d'Zuel vun den Immigranten extrem an d'Luucht gaangen, wat natierlech e groussen Impakt notament op d'Ophuelstrukturen an op eis Gesellschaft a villen Hisiichten huet. Et ass en enormen Challenge fir eist Land, awer och speziell fir eis Gemengen. Bal all Ministère ass gefuerdert, sech där Problematik unzuhuelen. Et ass zwar net esou, datt zu Lëtzebuerg de Phenomeen Immigration ganz nei wär. Am Géigendeel. Eist Land huet eng gréisser Erfahrung mat Immigrationswellen an et kann een duerchaus mat Stolz festhalen, datt Lëtzebuerg als klengt Land et fäerdegbruecht huet, esou vill Leit aus anere Länner opzehuelen, déi sech relativ séier an och gutt integréiert hunn. Trotzdeem ass et awer nun emol esou, datt d'Mediateure an deem Beräich relativ vill Reklamatiounen d'lescht Joer erakritt huet.

Zum Beispill si leider net all Mineurs non accompagnés ënner gudden Bedingungen ënnerbruecht. Eenzeler mussen a schwierigen an net ideale Bedingungen liewen. Och bei kränken an handicapéierte Leit wär et hei éischter problematesch. E grouse Problem wär, laut der Madamm Err, den Zoustand vu verschiddenen Opnamstrukturen, virun allem, wat de Sanitär ugeet. Si hat do och eng Partie Visite gemaach. An deem Kontext huet och den Ombudsmann eng Recommandatioun ginn, op déi ech spéider wäert zrëckkommen.

D'Ernährung ass e weidere Punkt. Vill Leit sinn onzufrieden mat der Qualitéit vun de Liewensmëttel, och well et hire Bräich a Gewunnechten net entsprécht. D'Madamm Mediatrice sträicht ervir, datt et wichteg wär, wann d'Strukture géifen iwwer Kiche verfügen, wou d'Leit selwer hiert Lesse kéinte preparéieren. Dëst hätt net nëmme de Virdeel, datt si esou kéinte kachen, wéi si et wëilten, mä et hätt nach en anere grouse Virdeel, datt si zumindest esou eng Beschäftegung hätten. An eng méi allgemeng Afeierung vun de Bons alimentaires, déi hinnen en Akafen a Supermarché géifen erlaben, wär begrëssenswäert.

Ee groust Thema ass awer och den Aarbechtsmarché. Obschonn's e gudden Deel vun Immigranten e Studium oder soss eng Ausbildung gemaach hunn, hu si et schwéier, um Aar-

bechtsmaart unzekommen. A firwat? Ma virun allem, well si keng vun eisen dräi Landes-sproochen schwätzen. Dofir gëtt och d'Méiglechkeet ugebueden, fir, soubal eng Demande de protection internationale gestallt ass, dës Sproochen ze léieren. Et wär awer laut Ombudsmann net ëmmer evident fir jiddwereen, jee nodeems wou en ënnerbruecht ass, fir op déi Plazen ze kommen, wou déi Coursë proposéiert ginn. Hei muss also no Léisunge gesicht ginn.

De Logement zu Lëtzebuerg ass e weidert Thema, wat all d'Bierger oder vill a virun allem déi méi Jonk ganz staark concernéiert a belascht hei zu Lëtzebuerg. Och vill Flüchtlingen, déi hire Statut accordéiert kritt hunn, fanne keng géeeigent Wunneng oder si gezwongen, zu puer e Logement ze deelen. Dann ass awer allerdéngs eng finanziell Barrière do. Colocatairë ginn dann als Communauté de vie considéiert, wouduerch da bei hinnen den RMG ganz oder zum Deel wäert fortfalen. Hei suggeréiert dofir d'Mediateure, dass eng Gesetzesännerung misst kommen, zum Beispill kéint een eng Ausnam accordéieren, wann all Colocataire bewiese kann, dass en zu de Loyer-käschte bäidréit.

Natierlech misst een och hei déi néideg Moyene virgesinn, fir dass hei keng Abuse kënne bedriwwen ginn. Méi generell an deem Kontext mécht den Ombudsmann zwou Remarques. Éischtens: E seet, all Gemeng misst bei den Accueilen a bei der Integratioun vun de Flüchtlingen op déi eng oder aner Manéier matmaachen, virun allem, well déi staatlech finanziell Hëllef net ëmmer duergest, fir all déi ufalend Käschten ze decken.

An eng zweet Remarque: Vu dass bal all Ministère bei dëser Problematik involvéiert ass, wär e Comité interministériel begrëssenswäert, esou den Ombudsmann weider, fir ebe méiglechste effizient a séier kënne op déi verschidde Problemer, déi sech am Kader vun dem Accueil an der Integratioun vun de Flüchtlinge stellen, ze reagéieren.

D'Petitiounskommissioun huet heizou an hire Konklusioun festgehalen, dass si géif esou ee Comité begrëssen a proposéiert dofir, déi schonns besteend Zesummenaarbecht tëschent de Ministèren am Kader vun esou engem Comité interministériel ze formaliséieren.

Eng aner Suggestioun betrëfft d'Akteuren am Accueil an an der Integratioun vun Flüchtlinge souwéi d'Flüchtlinge selwer. Als Aleedung zum Kapitel „Vivre ensemble“ huet d'Madamm Err en Zitat vum Schrëftsteller Amin Maalouf an hirem Rapport integréiert. Ech zitieren: «Plus vous vous imprégnez de la culture du pays d'accueil, plus vous pourrez l'imprégner de la vôtre.» An: «Plus un immigré sentira sa culture d'origine respectée, plus il s'ouvrira à la culture du pays d'accueil.»

D'Petitiounskommissioun hält an deem Sënn an hire Konklusioun fest, dass een déi besteend Formatioun vu Personal a Benevole konsequent weiderféiere soll, dass een déi Efforte begrësst, déi hei schonns gemaach gi sinn, an dass och eng Formation spécifique à l'interculturalité, esou wéi den Ombudsmann se freet, och fir d'DPlen an d'BPle wichteg wär fir d'Integratioun an d'Versteedsdemech vun de verschidde Kulturen.

Da géif ech nach e Kapitel iwwert d'Recommandatiounen vun der Mediateur opmaachen. Mir si frou, dass d'Recommandatioun N°49 iwwert de Guide de bonnes pratiques administratives ëmgesat konnt ginn. An zwar ass deen am Januar dëst Joer vum Regierungsrot guttgeheescht ginn. D'Kommissioun besteet dann och drop, dass dee Guide an der Praxis soll konsequent ëmgesat ginn, dass d'Administratiounen weider konsequent Efforte maachen, fir eng méiglechste einfach Ausdrucksweis ze benotzen, fir dass den Echange tëschent der Administratioun an den Administréierten esou einfach an zougänglech wéi méiglech ass.

Dann huet d'Madamm Mediatrice dëst Joer zwou Recommendatiounen gemaach. Ech fänke vun hinnen no vir un. Ech fänke mat där leschter un: D'Recommandatioun 52 hat ech a menger Ried scho ganz kuerz ugeschwat, et geet ëm dee laut Ombudsmann schlechten Zoustand vu verschiddenen Opnamstrukturen hei am Land. Besonnesch d'Sanitaire wäeren ebe laut Ombudsmann op ville Plaze problematesch. Dofir recommendéiert si dann och en externt Kontrollorgan, fir dës Strukturen op d'Been ze stellen. Déi Instanz misst neutral an onofhängeg si vun der Regierung.

An deemselwechte Kontext schléit d'Mediateur och vir, dass d'Notioun „privation de liberté“ am Kader vun den internationalen Nor-

men iwwer Mënscherechter soll ganz large interpretéiert ginn, soudatt se net nëmmen uwendbar wär fir déi Leit, déi tatsächlech an enger Struktur agespaart sinn, sief dat aus juristeschen oder administrative Grënn, mä och fir Leit, déi aus anere Grënn a Struktur sinn, wou se net ganz fräiwëlleg sinn, wéi dat bei de Flüchtlingen de Fall ass.

D'Petitiounskommissioun invitéiert an deem Kontext, dass all déi concernéiert Kommissiounen - an hei wäerten et virun allem d'Familien an d'Juridique sinn - sech sollen zesummesetzen, fir dës Sujet unzschwätzen, fir ze kucken, ob mer en externt Kontrollorgan brauchen, a wa jo, wien dass déi Aufgab kéint iwwerhuelen.

Dann déi lescht Recommendatioun, dass ass d'Recommandatioun 51. Déi betrëfft eng Revisioun vum Gesetz iwwert de Mediateur vum 2003. Hei sinn eng ganz Rei vu Propose säitens der Madamm Err gemaach ginn an déi sinn och an der zoustänneger Institutiounskommissioun eenzel duerghekuckt ginn an duerghekutéiert ginn. An d'Petitiounskommissioun ralliéiert sech u sech den Aussoen an de Schlussfolgerunge vun der Institutiounskommissioun.

Hei verschidde Punkten, déi via punktuell Amendementen da solle geännert ginn:

Dat Éischt ass: De Begrëff „Médiateur“ soll ersat ginn duergch de Begrëff „Ombudsman“. Iwwregens steet dee Begrëff „Ombudsman“ och schonn an der Proposition de révision vun der Verfassung dran.

En zweete Punkt: En „droit d'autosaisine limitée“ soll an Zukunft agefouert ginn. D'Autosaisine kann nëmme punktuell fir en individuelle Problem gemaach ginn, an dat och nëmmen dann, wann déi concernéiert Persoun informéiert ginn ass a wa se hiren Accord ginn huet.

En drëtten Punkt: Et soll eng Frist agefouert ginn, bannent där d'Regierung Stellung zu enger Recommendatioun vum Ombudsmann muss huelen. Dat heescht awer net, dass déi och bannent engem bestëmmten Délai muss ëmgesat ginn. An deem Punkt wollt d'Kommissioun net matgoen.

Och soll eng Administratioun an engem Délai vu maximal engem Mount op eng Reklamatioun an Zukunft äntweren.

E weidere Punkt ass: Wann den Ombudsmann net präsent ass, därerf hien enger anerer Persoun eng Délégation de signature ginn, allerdéngs awer just fir intern administrativ Decisiounen. D'Kommissioun war net derfir, engem anerem d'Méiglechkeet ze ginn, den Ombudsmann komplett ze representéieren.

Da soll d'Personal beim Mediateur enger Formatioun an der Mediation nooen. Dës Formatioun kann awer u sech während hirem Engagement gemaach ginn. Et soll also keng Condition d'entrée sinn.

An d'Gesetz kënnt och d'Méiglechkeet drastoen, dass den Ombudsmann am Kader vu senger Missioun sech ka vun engem Expert assistéiere loosse.

A schlussendlech, wat d'Verankerung vum Ombudsmann an d'Verfassung ugeet, gëtt dat am Artikel 84 vun der Proposition de révision vun der Constitution schonns virgesinn. Hei steet, dass d'Chamber dem Grand-Duc d'Person vum Ombudsmann virschléit. D'Kompetenze ginn allerdéngs net an d'Verfassung ageschriwwen.

Ech wär dann och um Schluss vum Rapport ukomm a wollt awer nach eemol dovunner profitéieren, fir der Madamm Err, vläicht lauschtet se eis no, am Numm vun der Chamber e grouse Merci auszedrécke fir déi geleeschten Aarbecht an hirt Engagement als Vermittler tëscht de Bierger an den Administratiounen an deene leschte fënnf Joer. Also e grouse Merci un d'Madamm Err, awer och un dat ganz Team, wat derhannertsteet. An natierlech wënschen ech där neier Mediatrice, der Madamm Monti, en oppent Ouer an eng ganz glécklech Hand.

Merci.

► **Plusieurs voix.** - Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Merci der Madamm Rapportrice. An elo ass den Här Marco Schank drun.

Débat

► **M. Marco Schank (CSV).** - Här President, Dir Damm an Dir Hären, als Éischt e grouse Merci un eis honorabel Kollegein Martine Hansen fir hiren detailléierte mëndlechen a schrëftleche Rapport.

A menger Interventioun am Numm vun der CSV-Fraktioun wollt ech mech mat där enger oder anerer Suggestioun respektiv Recommendatioun vum Ombudsmann beschäftegen. Ech wëll och nach eng kéier betounen: „Ombuds-

man“ ass en neutrale Begrëff, an „Man“ kënnt aus dem Schwedeschen an dat heescht „Leit“, „Volk“, soudatt een dee Begrëff och fir männlech a weiblech Biergerbeoptragte ka verwenden.

Ech wëll ufänke mat der Recommendatioun 49, déi d'Madamm Err am leschte Rapport - net an deem vun 2016, mä deem vun 2015 - spezifesch gemaach huet. An ech soen och gläich firwat. Dat ass e Sujet, deen an eisen Aen ee ganz, ganz wesentlechen ass; an enger moderner Demokratie souwisou.

An da kënnt derbäi, dass de Regierungsrot elo am Januar - de 27. Januar - déi sougenannt „Lignes de bonne conduite administrative“ ugeholl huet, en Erfolleg, deen d'Madamm Err och fir sech verbuche kann an därerf. An trotz där Adoptioun elo am Januar duergch d'Regierung oder grad dowéinst ass dës Sujet fir eis nach ëmmer vun enger grousser Aktualitéit an enger grousser Wichtigkeet, an dofir wëll ech och e bësselchen Zäit drop verwenden.

Déi „Lignes de bonne conduite administrative“, dass sinn 19 Zeilen op enger gudder Säit, wou expressis verbis gesot gëtt: „Dat sinn 19 Rechter, déi d'Biergerinnen an d'Bierger vis-à-vis vu staatlechen Administratiounen zegutt hunn.“

Dräi Beispiller: ënner anerem d'Recht, e frëndlechen, respektvollen an opmierksamen Accueil vun enger Verwaltung ze kréien, d'Recht op eng detailléiert Äntwert op e Brëif an enger klore, einfacher Sprooch oder och d'Recht, sech kënne sur place ze explizéieren a säin Dossier ze consultéieren.

Am Communiqué vun der Regierung steet dozou, wéi se dat ugeholl huet am Januar, dass dës Regeln dem Code de bonne conduite administrative européen géifen entsprechen. An et steet awer och do, dass elo dës Regele keng Valeur réglementaire hätten, mä als „ligne de conduite informelle“ fir staatlech Verwaltungen géifen dëngen. An da kann een och nach do noliesen, ech zitieren: «Ces lignes de conduite seront activement promues au sein du secteur public étatique et feront partie du programme de formation initiale et continue des agents de l'État.»

Doduerch stelle sech elo eng Partie Froen, näamlech déi, wéi et mat deem Guide do elo weidergeet. Flëssen dann elo systematesch déi 19 Regeln an d'Formation initiale et continue vun de Statsbeamten? Zweetens, ginn hei och nei Inhalter ausgeschafft fir dës Coursen? Huet dat, drëttens, direkt e Lien mat deenen neie Lignes de bonne conduite? Véiertens, sinn déi Coursen obligatoresch, deelweis oder all? Fënneftens, gëllen dës Regeln och fir d'Gemegeverwaltungen?

Dat heescht, eng Partie Froen, déi ech och wollt un d'Regierung adresséieren. De Fonction-publiques-Minister ass elo net hei, mä ech kéint da vläicht déi Froe schrëftlech stellen, wann ech herno keng Äntwert ka kréien.

Här President, ech wollt awer nach zum Sujet „einfach a verständlech Sprooch“ am Émgang mat de Biergerinnen a Bierger vis-à-vis vun de Verwaltungen e puer Iwwerleeunge weiderginn. An dës Iwwerleeungen, déi sinn ënner anerem och vun der Madamm Err am Editorial vun hirem Rapport 2015 gemaach ginn.

Stéchwuert „Kommunikatioun“: Dat ass net nëmmen d'Schlësselwuert fir eng gutt fonctionnéierend modern an oppe Gesellschaft, mä och fir e gerechten, transparenten an, ech hunn et virdru gesot, en demokratesche Stat.

Eis Demokratie ass net fir d'Lescht um Prinzip vun Kontakt tëschent dem Stat a senger Biergerinnen a Bierger opgebaut. Et berout sécher net nëmmen op deene periodesche Wahlgäng, mä besonnesch op enger bal alldéeglecher Kommunikatioun tëschent der Administratioun an dem Administré. Ma onglécklecherweis muss een haut vill ze dacks vu gewëssene Kommunikationsbarrière schwätzen tëschent den Administratiounen respektiv den Administrés. An dëst läit net fir d'Lescht un där dacks vill ze komplizéierter Sprooch, engem, wann een esou wëllt, elitäre Langage, deen d'Verwaltungen benotzen a wouduerch villes méi schwéier gëtt.

D'Administratioun huet eng fundamental Aufgab. Déi Aufgab ass et, a Kontakt mam Bierger ze trieden an Informatiounen kloer a korrekt ze iwwermëttelen. All Bierger, ob Lëtzeburger oder Netlëtzeburger, huet d'Recht op dës Informatiounen. An dofir soll d'Administratioun hir Kommunikatioun net gebrauchen, fir, ech soen emol, no bannen ze glänzen oder e méiglechste eloquente Vocabulaire virzeweisen, mä fir no bausse verstanen ze ginn.

De Stat soll eng Bezéiung mam Bierger opbauen, déi op géigesäitegem Vertrauen a Versteedsdemech baséiert. An d'Administratioun soll sech an dësem Fall un de Bierger upassen an net ëmgekiert. Déi zwee Akteure mussen

um selwechten Niveau kënne kommunizéieren. An d'administrativ Informatiounen mussen kloer verständlech an eben ouni Mëssverständnisse iwwermëttelt ginn.

Dat heescht awer och op där anerer Säit, dass och de Bierger muss matschaffen an der Verwaltung déi néideg Renseignementen an den Delaien, wéi se nun eemol fixéiert sinn, an der Wouerecht entsprechend muss erarechen.

Eng schlecht Kommunikatioun ass duergch net nëmmen ineffikass a mécht de Bierger onzufrieden, mä ass och dacks e Catalyseur fir Konflikter. Den Ombudsmann huet eng Partie Prinzipien a Solutiounen fir e bessert Mateneen an deem Kontext virgeschloen.

Just dräi wesentlech Aspekter:

Éischtens de Vocabulaire: Fir eng gutt mëndlech a schrëftlech Sprooch muss de Wuertschatz ugepasst ginn. ouni adaptéierten a verständlechen Langage ka keng positiv Relatioun Entstoen. An d'Administratiounen mussen en Effort maachen, fir hire Vocabulaire un de Bierger an eben och un déi heiteg Zäit unzepassen an domadder ze weisen, dass se sech reell fir d'Fra respektiv de Mann vun der Strooss interesséieren. An dat ass sécher e richtegen Defi, well eng einfach Sprooch ze gebrauchen, ass sécher méi séier gesot wéi gemaach.

Deen zweete Punkt gëllt speziell der schrëftlecher Kommunikatioun. Den Ombudsmann recommendéiert duergch de Verwaltungen, éischtens, hir Lettres types ze limitéieren, generell Formatiounen ze evitéieren, legal oder réglementaire Referenzen ouni Erklärungen wa méiglech ze evitéieren, kuerz Sätz ze maachen an iwwerhaupt Bréiwer esou verständlech wéi méiglech ze formuléieren an e strukturéierte Message ze iwwermëttelen.

An dann drëttens ass et wichteg, sech bewosst ze ginn, dass mir an engem Land liewen, wou een Deel vun eiser Populatioun mat ongeféier 170 verschiddenen Nationalitéiten keng vun eisen dräi offizielle Sproochen versteet.

Dëst ass sécher eng grouss Erausforderung an dëser Problematik. An d'Madamm Err schreift duergch, dass Länner wéi Kanada, Frankräich oder och d'Belsch ganz grouss Ustrengungen gemaach hunn, fir verständlech Courrieren ze formuléieren. A si gëtt eis och ee Beispill, wou et heescht, dass d'Beamte vun den Administratiounen an deene Länner mat spezieller Dictionnairesoftware équipéiert goufen, an dëst och a Verbindung mat eben de besonnesche Formatiounen, fir Wieder an Expressiounen ze evitéieren, déi definitiv onverständlech sinn.

Si schreift och, dass d'Membere vum Sekretariat vum Ombudsmann am Januar 2016 esou eng éischt Formatioun um INAP matgemaach hunn a selwer realiséiert hunn, dass den „langage clair et simple“ eng séier komplex Matière ass.

All dës wichteg Suggestiounen fir eng besser Kommunikatioun an en doduerch dätlech besseren Accès zu méi Demokratie vun deem fréieren Ombudsmann, der Madamm Lydie Err, wollt ech op dëser Plaz nach eemol dätlech ervirsträichen, well se esou wichteg sinn.

Här President, am Rapport vum Ombudsmann steet dann och fir 2016, dass vill Reklamatiounen koumen - a bei Wäitem déi meescht -, déi den Auseministère betraff hunn. Dat ass virdrun am Rapport gesot gi vun der Madamm Hansen. An zwar ass et hei dacks ëm Demandeurs respektiv Bénéficiaires de protection internationale gaangen. D'Madamm Err huet an hirem Rapport op net manner wéi eelef Säiten d'Problematik vun dem Accueil an der Integratioun vun den Demandeurs a Bénéficiaires de protection internationale zu Lëtzebuerg belicht.

«Justifiée tant par l'actualité luxembourgeoise et internationale que par le nombre croissant de réclamations introduites auprès de la médiateur en matière d'immigration (...)», schreift duergch d'Madamm Err. An ëmmerhi krut hire Service - och déi Zuel konnt der noliesen - net manner wéi 235 Reklamatiounen, géint 78 am Joer virdrun.

Här President, an dësem Kontext hunn ech mer déi Prises de position vun deene fir dës Thematik zoustännige Kommissiounen e bësse méi genee ugekuckt. An ech moosse mer och elo net un, déi Problematik am Fong ze kennen, an och net, d'Appreciatiounen vum Ombudsmann korrekt kënne ze evaluéieren.

Meng Meenung ass awer déi, dass een um Fong - vis-à-vis vun den Doleancë vum Ombudsmann mat sengen eelef Säiten - an iwwer méiglech Solutiounen séier weéne an de Reaktiounen vun de Kommissiounen erëmfënnt. An der Stellungnam vun der Familie an Integratioun geet am Kader vun engem massiven Aflux vun Demandeurs d'asile vun der Komplexitéit vun der alldéeglecher Situatioun rieds, an dass et keng Solutioun toute faite géif an dass verschidde Mesuren einfach Zäit bräichten.

Dann nach dee Saz, wou, ech fannen, eng gewësse Resignatioun och matkléngt, datt den Office luxembourgeois de l'accueil et de l'intégration, den OLAI, eelef Assistants sociaux zur Verfügung hätt, fir 3.000 DPI ze encadréieren, an dann dee Saz, datt d'Kandidaten, fir d'Personal vum Office ze verstärken, ech zitieren: «ne se bousculent pas à ses portillons».

Dann an der Prise de position vun den Affaires étrangères gëtt een an zwee kuerze Sätz gewuer, datt d'Direction de l'immigration zougëtt, datt, éischstens, d'Prozedur an der Vergaangenheet lues war, mä datt et amgaang ass besser ze ginn, an datt, zweetens, d'Direktioun der Meenung ass, datt et sech am Kontext vun deenen am Rapport zitierete Beispiller vun der Madamm Err ëm Beispiller géif handelen, wou, Zitat: «l'exception confirme la règle».

An da froen ech mech nach, ob net och eng Stellungnam vun der Juridique sënnvoll gewiescht wier. Eiser Meenung no wier d'Recommandatioun vum Ombudsmann fir d'Mise en place vun engem Contrôle externe et neutre fir d'Structures d'hébergement oder och d'Notioun vun der „privation de liberté“ wichteg genuch gewiescht, fir eng Prise de position ze rechtfertigen.

Stéchwuert „Logement“: Och hei ënnersträicht den Ombudsmann, datt eng Solutioun kéint sinn, datt sech e puer Persounen ee Logement géifen deelen. Dëst hätt awer, wéi och am Rapport scho virdru gesot, en Impakt op den RMG, deen da verschidde Leit géife verléieren, well se an engem Stot géife wunnen. Hei géif dem Ombudsmann no eng Gesetzesännerung Hëllef bréngen, zum Beispill eng Ausnam am Gesetz virgesinn, wann all Colocataire bewiese kann, datt hien de maniere équitable zu de Loyers-käschte bäidréit. Eng aner Méiglechkeet, soen ech, wier och déi, datt kéint eng Kooperativ gegrënnt ginn. Dës Ureegung ass elo awer net vun de Kommissiounen Logement respektiv Famille via Avis thematiséiert ginn.

Här President, mir hoffen duerfir, datt d'Regierung déi eelef Säiten aus dem Rapport vun der Madamm Err am Kontext vun der Problematik vun den Demandeurs a Bénéficiaires de protection internationale zu Lëtzebuerg net nëmmen zur Kenntnis geholl huet, mä mir wënschen eis, datt mat där viller Aarbecht nach eppes Sënnvolles wäert passéieren an entsprechend Solutiounen an deser Problematik ëmgësat ginn.

Dann nach e kuerzt Wuert zur Recommandatioun N°52 fir d'Mise en place vun engem Contrôle externe vun de Structures d'hébergement fir DPI. Do huet d'Petitiounskommissioun unanime suggeréiert, datt d'Ressortkommissiounen sech méiglechst geschwéi solle begéien, fir d'Situatioun ze klären.

An dann och just ee Saz zur Recommandatioun N°51. Do mengen ech, datt mer no deene gemeinsame Reunione vun eiser Petitiounskommissioun mat der Institutionskommissioun am Moment eigentlech alles gesot hunn. An d'CSV-Fraktioun ralliéiert sech de Konklusiounen aus dem Rapport fir d'Upasse vum Gesetz vum 22. August 2003 fir d'Schafe vun engem Mediateur/Ombudsmann zu Lëtzebuerg.

Ganz zum Schluss mäi Merci un eist Sekretariat, un d'Madamm Vera Haas, fir déi sëllegen Aarbecht, déi geleescht gouf. An dann awer och vun der CSV-Fraktioun e ganz groussen, éierleche Merci un d'Madamm Lydie Err fir hire laangen Engagement mat hirer ganzer Equip, déi vill Aarbecht, déi se geleescht hunn.

An da wollt ech awer och, ech hunn et scho gemaach an der leschter Petitiounskommissiounssëtzung, am Numm vun der Petitiounskommissioun deem neien Ombudsmann, der Madamm Claudia Monti, all Guddes, vill Erfolleg wënsche bei hirer Tache. A mir wäerte si och als Chamber, ech mengen, virun allem och als Petitiounskommissioun dobäi ënnerstëtzen.

Merci.

► **Une voix.** - Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Merci och dem Här Schank. An déi nächst Riednerin ass d'Madamm Cécile Hemmen.

► **Mme Cécile Hemmen (LSAP).** - Här President, Dir Dammen an Dir Hären, fir d'Éischt wëllt ech och der Madamm Martine Hansen e grouse Merci soe fir hire schrëftleche Rapport a virun allem hire gutt detailléierte mëndleche Rapport. Ech wëllt och elo schonn ervirsträichen, dass ech am Numm vun der LSAP natierlech och eis Unerkennung ausdrécke fir der Madamm Err hiert Engagement an och hir exzellente Aarbecht, déi se geleescht huet.

D'Chiffere vun hirem leschte Rapport weisen, dass d'Institution Ombudsmann hir Plaz an awer och hir Wichtigkeet an eiser Gesellschaft huet. Erënnere mer vläicht op deser Plaz nach eemol drun, dass den Ombudsmann jo d'Funktoun huet vun der Mediation, vun der Concertation, vum Schutz a vun der Promo-

tion vun de Rechter an och vun der Incitation vun der Gläichstellung an der Applikation vun den Texten.

Ech sinn och iwwerzeegt, dass eis nei Ombudsmann, d'Madamm Claudia Monti, net nëmmen op der Héicht wäert sinn, wat hir Aufgaben ugeet, mä dass och duerch si an duerch hir Aktiounen a Recommendatiounen derzou bäigedroe gëtt, dass d'Funktioen vum eisen Administratiounen sech nach verbessere wäert.

D'Madamm Hansen ass op ganz vill Sujeten an hirem Rapport am Detail agaangen, wéi ech scho gesot hunn, dofir wëllt ech mech eigentlech op zwou Recommendatiounen beschränken, déi och schonn hei zitéiert goufen, d'Recommandatioun 51 an och d'Recommandatioun 52.

An der Recommandatioun 51 proposéiert d'Madamm Err eng Partie Modifikatiounen zum Gesetz vum 22. August 2003, wou souwuel d'Verfassungskommissioun wéi och d'Petitiounskommissioun domat averstane sinn, dass Propositionen vun dese Modifikatiounen och kéinten ugeholl ginn. Och d'LSAP-Fraktioun dréit dës Konklusiounen mat, a mir ënnerstëtzen och eng Proposition de loi, déi an deem Sënn ausgeschafft gëtt.

Am Kader vun der Verfassungsreform wäert d'Institution vum Ombudsmann och hir Plaz an der Verfassung hunn. Doriwwer si sech d'Memberen an der Kommissioun mëttlerweil eens.

Mä kucke mer eis den Text un, deen d'Madamm Err proposéiert huet, a kucke mer eis dee vläicht e bësselche méi genee ënnert der Lupp un. An hei ass et grad den Artikel 1, deen ee besonnesch misst an Evidence setzen, wou et heescht: «Institution et mission de l'Ombudsman». Hei misst een ausweiden an e weideren Abschnitt bäifügen, wou et drëms geet, dass den Ombudsmann all aner Missiounen kéint uvertraut kréien opgrond vun engem spezielle Gesetz. Dësen Abschnitt, deen och un den Artikel 1 géif ugeknäppt ginn, mécht och Sënn am Hibleck op d'Recommandatioun 52, déi am Rapport vun der Madamm Err formuléiert gouf.

Effektiv, duerch d'Gesetz vum 11. Abrëll 2010, dat sech op d'Approbation bezitt vum fakultative Protokoll iwwert d'Konvention géint d'Tortur an aner «peines ou traitements cruels, inhumains ou dégradants», ass de Mediateur designéiert ginn, fir d'extern Kontroll ze iwwerhuele vun de sougenannten «lieux privés de liberté». Dese Service huet als Missioun, fir ze iwwerwaachen, ob déi international Normen an och dat nationaalt Recht a puncto Mënscherechter op eise Territoire respektéiert ginn, iwwerall do, wou Leit agespaart sinn oder awer sech net fräi an der Gesellschaft bewege kënnen.

Och wann ursprénglech d'Missioun vum Ombudsmann jo déi war, déi vum Gesetz 2003 definiéiert war, esou kann een awer soen, dass d'Missioun vum Service de contrôle, iwwert deen ech elo grad geschwat hunn, e grouse Succès war. An hirer Recommandatioun 52, déi a Relatioun mat deser Missioun steet, freet d'Mediateur, dass d'Notioun vun der „privation de liberté“ esou breet ewéi méiglech interpretéiert gëtt.

Et gëtt gefrot, dass dës Notioun sech op all verletzlech an ofgeschwächte Persounen bezitt, déi sech an enger Situatioun befannen, wou si sech wuel theoretesch an och rechtlech fräi kéinte bewegen, mä wou et am Praktischen awer net de Fall ass. An deem Sënn hätt den Ombudsmann och d'Kompetenz, fir d'Structures d'accueil et d'hébergement vun den DPI respektiv de BPI ze kontrolléieren, fir och hei ze kucken, awéiwäit dass d'Minimalstandarde respektéiert sinn, déi vun den internationalen Normen virgesi sinn.

D'Sozialiste sti fir d'Fräiheet. Et ass ee vun eisen éischte fundamentale Wäerter, zesumme mat der Gläichstellung, der Solidaritéit an och der Sécherheet. An där Optik gëtt d'Recommandatioun N°52, déi den DPI an de BPI zeguttkënnt, natierlech vun der LSAP gedroen. Eng aner Usicht vun der Fräiheitsaschränkung baséiert fir d'Mediateur op der Interpretation vum Artikel 5 vun der Europäescher Konvention fir d'Mënscherechter, déi seet: „D'Privation de liberté limitéiert sech net nëmmen op déi klasesch Form vun Detention opgrond vun enger Festnam oder vun enger Verurteilung. Et ginn nach eng sëllegen aner Formen.“

Den Europäesche Mënscherechtsgerichtshaff weist drop hin, dass een do nach ganz oder nach vill méi wäit ka goen, esou zum Beispill a Fäll, wou Leit a psychiatresche Strukturen ënnerbruecht sinn, vu Leit, déi a soziale Foyere sinn, Leit, déi an den Transitzone vu Flughäfen festgehale ginn, Leit, déi eng sougenannten „assignation à domicile“ hunn, an esou weider.

Et ass allerdéngs och net oninteressant ze wëssen, dass an eise Nopeschland Frankräich de

Contrôleur général des lieux de privation de liberté souguer nach méi wäit wëllt goen, an en huet proposéiert, dass och d'Altersheimer, bei eis CIPA genannt, sollten engem externe Contrôle ënnerleien. Et soll garantéiert bleiwen, dass eng vulnerabel Populatioun vun eiser Gesellschaft a Sécherheet an am Respekt vun de fundamentale Mënscherechter leeft. Och wann een elo net esou wäit muss goen, esou schéngt et awer wichteg an noutwendeg, dass mer am Kader vun der Diskussioun iwwert déi envisagéiert Annerung vum Mediateursgesetz eng Definitioun vum Term „lieu de privation de liberté“ brauchen, fir kloerheet ze schafen, wat an de Kompetenzberäich vum Ombudsmann fällt a wat net.

Här President, erlaabt mer zum Schluss awer nach eng Kéier, op d'Aarbecht en général vun der Mediateur Lydie Err zrëckzekommen. Iwwer hir Rapporten déi lescht Joren ass ville vun eis richteg bewosst ginn, dass ganz dacks de Wee vun der Administratioun bei de Bierger net ëmmer deen einfachsten an dee lichtersten ass. Steierverwaltung, ADEM, Gesondheetskeess, an an an, hu mat Legislatioun a Reglementatiounen ze dinn, déi an hiren Terminologien dacks zimlech indigeste si fir de Bierger, an dee kengste Litige ka ganz séier beim Ombudsmann landen.

D'Lydie Err huet während hirem Mandat an der Institution vum Mediateur grad an deem Domän hirer Aarbecht e bëssen eng aner Nues gi wéi hire Virgänger. Der Lydie Err ass et net nëmmen drëms gaangen, eng administrativ-juridique Äntwert op all Eenzelfall ze ginn, mä sech doriwwer eraus och méi global mat der Approche vun de Verwaltungen vis-à-vis vum Bierger ze beschäftegen. D'Verwaltung stinn am Déngscht vum Bierger, net ëmgedréit. D'Verwaltungen sollen dem Bierger hëllefen, zu sengem Recht ze kommen, an net en Hindernis, en Obstacle op deem Wee sinn.

► **Une voix.** - Très bien!

► **Mme Cécile Hemmen (LSAP).** - Dofir huet d'Lydie Err och Wäert drop geluecht, dass iwwert den Eenzelfall eraus d'Verwaltungen hir Prozeduren, hir Formulairen, hir Texter, hir Informatiounen, hir Kommunikatioun a Fro stellen an och verbessere, wa sech erausstellt, dass bestëmmte Problemer recurrent, also ëmmer erëm, optrieden.

D'Madamm Err huet wuel hir Mediation am Eenzelfall gemaach, awer och Mediation op engem méi generellen, strukturellen Niveau. An dat ass hir och gelongen. Haut kann ee soen, dass si dem Amt domat hire Stempel opgedréckt huet. Dofir verdéngt si eis vollsten Unerkennung, an als LSAP wënsche mer eis, dass déi nei Mediateur natierlech och an deem Esprit weiderfiert. Mir wënschen hir eng glécklech Hand do derbäi.

Merci fir Är Opmierksamkeet, an ech ginn och den Accord vun der LSAP fir d'Approbation vun de Konklusiounen vum Rapport.

Merci.

► **Une voix.** - Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Merci och. An d'Wuert huet elo den Här Gusty Graas.

► **M. Gusty Graas (DP).** - Merci, Här President. Um Niveau vun der EU gouf jo den Ombudsmann schonn 1992 agefouert. Bei eis huet dat e bësse méi laang gedauert, an zwar bis d'Joer 2003. Déi, déi deemools derbäi waren, wéi mer dat Gesetz gestëmmt hunn, déi kënnen sech bestëmmt nach erënneren, datt net onbedéngt déi ganz grouss Euphorie op alle Bänke war. Mä entre-temps, mengen ech, si mer eis awer eens, datt dee Service sech haut zu engem, jo, et kann ee soen, wichtige Pilier vun eise Rechtsstat entwéckelt huet.

Ech wëll hei vun der Geleeënheet profitéieren, fir der Madamm Lydie Err och Merci ze soen am Numm vun der Demokratescher Partei fir déi Aarbecht, déi si an de leschte Jore geleescht huet. Et war net ëmmer einfach. Ech profitéieren och vun der Geleeënheet, fir hirer Successeurin, der Madamm Claudia Monti, nach eng Kéier nodréiglech och meng Felicitatiounen hei auszusprechen an och, wéi gesot, hir all Guddes fir d'Zukunft ze wënschen.

Datt am Joer 2016 den Ombudsmann mat net manner wéi 857 Reklamatiounen befaasst gouf, beweist jo u sech, datt jo awer, ech wëll net vun engem Malaise schwätzen, mä awer trotzdem gewësse Problemer mat dem administrativen Oféi a verschiddenen Domäne bestinn. Allerdéngs soll een net doraus d'Konklusioun zeien, datt dese Statsapparat net géif gutt fonctionnéieren, ganz au contraire, och dat soll emol nach eng Kéier hei däitlech gesot ginn, datt mer awer kënnen houfreg sinn op eise Statsapparat. Dat gëllt selbstverständlech och fir d'Gemengen. Datt 85% vun deenen Do-leancen, vun deene Kriticken, herno konnte positiv diskutéiert ginn, och dat schwätzt jo da fir de Service vun dem Ombudsmann.

Et ass och keng gréisser Iwwerraschung, datt déi meescht Do-leancen, déi meescht Froen am Kontext mat der Migration stoungen. Ech mengen, dat ass e Problem, deen eis net nëmmen hei zu Lëtzebuerg an deene leschte Joren ëmmer méi beschäftegt huet, mä och op europäeschem Plang. Et dierf een net vergiessen, datt 2016 ëmmerhi 660 Leit de Statut vum Refugé hei kruten.

Ech wëll awer och drop hiweisen, datt mer och op deser Plaz schonn eng Rei gesetzlech Adaptatiounen virgeholl hunn, zum Beispill den 10. Dezember 2015, wou mer jo awer och wichteg Verbesserungen am Interêt vun den DPlen hei gestëmmt hunn. Wa bis ufanks den 1990er Joren éischer d'Leit aus wirtschaftleche Grënn op Lëtzebuerg koumen, huet dat natierlech elo am Laf vun de leschte Joren trotzdeem immens geännert. Déi rezent Migration huet natierlech och e gewëssen, jo, Bouleversement, kann ee scho bal soen, vun der Lëtzebuerger typescher Situatioun mat sech bruecht. Mä ech mengen, dës Vermeschung soll een net negativ gesinn, mä au contraire positiv, a glécklecherweis si mir jiddefalls bis haut dervu verschount bliwwen, datt déi staark Migration, déi op Lëtzebuerg komm ass, zu iergendwelleche Problemer gefouert hätt. An ech hoffen och an ech sinn och iwwerzeegt, datt dat an Zukunft net wäert aneschtens sinn.

Op europäeschem Plang gesäit dat leider net ëmmer esou gutt aus. Mir wëssen, datt d'Europäer sech schwéierdinn, eng gemeinsam Position an där ganzer Problematik anzehuelen. Italien a virun allem Griichenland fille sech net zu Onrecht oft eleng gelooss. Wann een d'Situatioun op de griicheschen Inseln Lesbos, Chios oder Kos kuckt, dann ass dat alles aneschtens wéi flott do. An net méi spéit wéi muer komme jo dann och déi 27 EU-Innenministeren zu Tallinn zesummen, fir iwwert dee ganze Problem nach eng Kéier am Fong ze diskutéieren. Da wäre mer och ganz séier bei der Tierkei, wou een natierlech och viles kéint soen. Ech wëll dat awer elo selbstverständlech net hei verdéiwen, just drun erënneren, datt d'Tierkei bis elo schonn zwou Milliarde vun der Europäescher Unioun krut, fir an där ganzer Problematik dann och aktiv ze ginn.

D'Situatioun huet sech net entspaant, och net hei zu Lëtzebuerg. Eng Rei Kriticken, déi am Rapport vum Ombudsmann formuléiert goufen, bezéie sech natierlech och op d'Strukturen. Sécher gëtt et eng Rei Defiziter, mä hei soll een allerdéngs och net pauschaliséieren an och net e Bild eriwerginn, wéi wa mer net genuch Effort geéie maachen am Interêt vun den DPlen. Hei wëll ech drop hiweisen, datt an de leschte Wochen a Méint ganz vill Engagement gewise ginn ass vun eenzelne Gemengen. An net méi spéit wéi an deene leschten Deeg ass jo och zu Beetebuerg eng nei Struktur fäerdeggestallt ginn, wou da kënnen an deenen nächste Wochen elo 60 nei Leit opgeholl ginn.

Wa mer scho bei de Gemenge sinn, soll awer net verheemlecht ginn, datt et awer och do eng gewëssen Differenz gëtt am Engagement. Dir hutt Gemengen, déi sech wierklech gutt engagéieren, déi sech hirer Aufgab bewosst sinn, bei anere Gemenge vermësst een heiansdo awer trotzdeem eng gewësse Solidaritéit.

Wichteg, an dat ass jo aus dem Rapport méi ewéi eemol erauskomm, ass den Encadrement vun deene Leit. Et ass kloer, datt een deene Leit muss eng Perspektiv ginn. Et ass kloer, datt déi Leit beschtméiglech musse betreit ginn. Dat kéint zum Beispill och iwwert de Wee vun de Veräiner geschéien. Dat kéint och zum Beispill iwwert de Wee vun engem sougenannte Coaching geschéien. Et gëtt do Iddien, mir sollen also do ouni Zweifel eng offensiv Haltung anhuelen.

En anere Problem, deen ëmmer erëm hei soulevéiert ginn ass, ass dee vun de Sproochen. Jo! Obwuel een awer och do muss kloer soen: Wann ee Land do vläicht e gewëssen Avantage huet, dann ass et awer grad Lëtzebuerg. Net nëmmen, datt mer méisproocheg sinn, mä et sinn och grouss Effort gemaach ginn, datt hei awer och aner Sproochen kënnen dee Moment mat den DPlen benotzt ginn. Ech denken zum Beispill u Serbokroatesch, ech denken virun allem natierlech un Arabesch.

Ee ganz grouse Problem ass natierlech dee vun de Mineuren. Mir wëssen, datt dat eis ganz vill Problemer duerstellt. Virun allem ass et esou, datt natierlech eng Rei Mineuren och op eemol verschwannen. Dat héiert sech elo e bësselchen dramatesch un, mä mir kruten dat awer ganz kloer erkläert, et ginn och eng Rei Ursaachen duerfir, well eenzelner hiren Alter wëlle verstoppen. Mä Tatsaach ass, déi Mineu-

ren, déi onbegleet bei eis an d'Land kommen, mussen besser encadréiert ginn. A fir eis als Demokratesch Partei ass et ganz kloer, datt een do muss eng méi kannergerecht Retentioun virgesinn, an do kéint een zum Beispill och u sougenannte Kannerheemer denken.

Da si mer och ganz séier beim Logement, eng vun den Haaptkriticken, déi vun der Madamm Err och hei définéiert ginn ass. Si beriff sech do op 16 Visitten, déi si duerch d'Land gemaach huet. Si huet och de Volet vun der Colocatioun hei opgeworf. Sécher, 16 Visitten, dat ass vill, mä och do, wéi gesot, loosse mer awer net de Feeler maachen an ze vill pauschaliséieren, well et sinn awer do ganz vill Efforten déi lescht Jore gemaach ginn.

Datt de Règlement d'ordre intérieur net iwwerall géif respektéiert ginn, kann ee vläicht éischter mat engem Niewesaz ofhaken, op där anerer Säit kann een awer och soen, datt et eng elementar Regel wär, déi awer ëmmer misst respektéiert ginn. Si huet sech dann och ganz vill mat de feelende Kichen a mat der Alimentatioun auserneegesat. Och do muss ee Verständnis hunn, wann déi Leit bei eis kommen. Si kommen aus engem ganz anere Kulturkrees an hu ganz aner Alimentatiouns-gewunnechten. Op där anerer Säit muss een awer och hei soen, datt mat der Zäit ee sech awer och vläicht muss un nei Gegebenheeten upassen. An och do si jo awer grouss Efforte gemaach ginn, ech weisen zum Beispill op d'weilerbaach hin.

Da gëtt och proposéiert, fir den RMG vläicht aneschtens ze gestalten, méi large ze interpretéieren. Jo, mä et muss een awer och oppassen, datt dat net zu neien Abuse féiert. Ech wëll och drop hiweisen, datt awer do an deene leschte Méint eng gewëssen Overture gemaach ginn ass, wa Leit kënnen noweisen, datt se ënnert deemselwechten Daach, awer an zwee verschiddene Stéit oder dräi verschiddene Stéit liewen. Datselwecht gëllt och, wa se vu bausen eng gewëssen Hëllef kréien, iwwert de Wee vu gewëssenen Associatiounen, sief dat d'Caritas oder sief dat d'Croix-Rouge.

Datt Personaldefiziter um Niveau vum OLAI bestinn, och dat ass näischt Neits, och dat ass schonn an deene leschte Joren e puermol hei monéiert ginn. Obwuel een nach eng kéier muss hei ënnersträichen, datt de Moment eng ronn eefel Assistants sociaux fir 3.000 DPlen zoustänneg sinn, kann een also ënnert dem Strich soen, datt déi Leit ouni Zweifel eng ganz gutt an eng enorm Leeschtung hei vollbréngen.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, wann een de Rapport duerchliest, da geet et natierlech net nëmmen ëm de Volet DPI a BPI, op déi ech nach eng kéier kuerz wäert zrëckkommen, wann et ëm d'Recommandatiounen geet. Et sinn natierlech och eng Rei aner Kriticken, Suggestiounen, déi formuléiert ginn, wat och richtig a wat och gutt ass. Ech wëll net am Detail drop agoen, siefen dat Subsiden, siefen dat Allocatiounen, siefen dat um Niveau vun der Sécurité sociale, ënner anerem och, wat de Remboursement vu Fraisen am Ausland ubelaangt, wann do emol en Dokter vergiess hätt, am Virfeld déi néideg Autorisatioun ausstellen, datt da Leit duerno net méi an de Genoss vun deem Remboursement kéimen. Och dat, mengen ech, ass awer nozevollzéien, an datt och do vläicht soll eng Léisung fonnt ginn, ass jiddefalls verständlech.

Da gëtt den Internetsite, ënner anerem, vun der ADEM hei kritiséiert. Ech mengen, dat soll een och net punktuell ze vill isoléiert gesinn. Eppes ass ganz kloer, an dat gëllt net nëmme fir all Administratioun, dat gëllt fir all ëffentlech Institutioun: datt se Soin mussen drop leeën, datt den Internetsite permanent ugepasst gëtt. Well dat ass nun ebe praktesch elo schonn déi éischt Informatiounsquell, wou d'Leit sech drop referéieren, an dowéinst soll dat en Appell un all déi sinn, déi do Verantwortung droen.

Als Gemengepolitiker ass ee jo och gewinnt, datt ee vill Reklamatiounen kritt, wat zum Beispill d'Ausstelle vu Baugeneemegungen ubelaangt. Datt och do den Ombudsmann regelméisseg ageschalt gëtt, iwwerrascht jiddefalls net.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ech wëll selbstverständlech dann awer och op déi Recommendatiounen ze schwätze kommen. Ech mengen, dat ass e bëssen d'Substanz vun dem ganze Rapport hei. Ech wëll awer direkt hei ënnersträichen, datt dat jo awer och näischt Neies ass, do si jo eng ganz Rei Recommendatiounen dran, iwwert déi mer hei scho jorelaang diskutéieren.

Do geet et u mat der Ännerung vum Numm. Sécher, wann een „Ombudsmann“ seet an et

kuckt een dat vum reng Lëtzebuergeschen hier, dann huet een d'Tendenz ze mengen, dat wär masculin, ass et awer mat Sécherheet net. Wann een d'Etymologie vun deem Wuert méi genee analyséiert, da weess ee jo awer, datt dat eppes aneschtens duerstellt. Et ass scho virdrun hei gesot ginn, et kënn aus dem Schwedeschen. Op Franséisch ass dat den „hommes des doléances“. Et ass iwwregens och keng nei Fonctioun, dat ass et schonn ënnert de Réimer ginn. Mir jiddefalls als Demokratesch Partei sinn natierlech der Meenung, datt ee scho soll den Numm änneren. Firwat? Wa mer vun „Mediateur“ schwätzen, da benotze mer e Sammelbegrëff, an d'Fonctioun vum Mediateur gëtt et op ganz villen Niveauen an eisem Stat, soudatt dat kann zu gewëssene Konfusiounen féieren.

Dann ass ëmmer erëm och d'Demande gestallt ginn, datt soll de Mediateur respektiv den Ombudsmann an d'Konstitutioun ageschriwwen ginn. Dat geschitt jo u sech elo implizitt. Verständnis hu mer och, datt d'Fro gestallt gëtt: „Majo, kéint ech net méi Kompetenzen um Niveau vun dem Schutz vun de Mënscherechter kréien?“ Datt elo eng zousätzlech Ausweidung soll komme vun dem Kompetenzberäich op Etablissements de droit privé, do si mer allerdéngs e bësselche méi reservéiert. Mir mussen oppassen, datt mer do d'Dieren net ze vill opmaachen.

Datselwecht gëllt fir den Droit d'autosaisine limité a verschiddene Fäll. Ech schwätzen hei zum Beispill vu systemeschen Dysfonctionnementen, do kéint et ouni Zweifel utile sinn. A ganz limitéierte Fäll kënnen mer eis et och virstellen um Niveau vu verschiddene Verwaltungen, Administratiounen, allerdéngs no Ofsprouch mat deenen zoustänneg Responsabele vun deenen Administratiounen.

De Kärpunkt ass natierlech - an dat ass näischt Neits, dat ass eng Fuerderung, déi scho vum fréieren Ombudsmann gestallt ginn ass -, fir de Kompetenzberäich insgesamt auszeiden, an zwar, datt och soll d'allgemengt Recht op Investigatiounen agefouert ginn. Mir mussen allerdéngs och do oppassen, datt mer eis dann net ze vill no un e juridictionnelle Charakter bewegen. Duerfir, och hei si mir a priori net direkt dergéint, mä awer mat ganz kloer Limiten.

D'Propos, datt d'Regierung elo soll no engem gewëssenen Delai Positioun zu enger Recommendation bezéien, ass eng Normalitéit, géif ech soen. Et ass net ëmmer flott, an dat erliewe mer jo op villen anere Pläng, wann ee laang, ze laang, op eng Äntwert vun enger Administratioun vun der Regierung waart. Dowéinst si mer och der Meenung, datt hei eng kéier soll en Delai ouni Zweifel fixéiert ginn. Datselwecht gëllt fir eenzel Verwaltungen, déi sech munchmol exzessiv Zäit huelen. Dat kann an där et net ginn. En Administré huet d'Recht, no engem rasonablen Delai - ech betounen: rasonablen Delai - eng Äntwert ze kréien.

Delikat ass natierlech och d'Fro vum Délai de suspension de recours. Och do si mer als Demokratesch Partei trotzdem e bësse méi reservéiert, well et där et net vergiessen, datt een hei am Fong geholl och direkt an e juridictionellen Oflaf agräift.

Wat d'Nominatioun ubelaangt: Sécher muss eng Nominatioun kloer vu parteipoliteschen Iwwerleeungen getrennt ginn. Hei gëtt eng Majoritéit qualifizéiert gefrot. Awer och do si mer éischter der Meenung, datt dat zu dësem Zäitpunkt net opportunn ass.

Et geet vill rieds hei iwwert d'Formation, engersäits iwwert d'Formation vum Ombudsmann selwer, dee soll eng zousätzlech Ausbildung an der Mediation hunn. Jo, awer dat kann net eng Condition préalable sinn. Mir sinn domat d'accord, datt déi no enger Nominatioun vläicht kann imposéiert ginn. Wat d'Personal ubelaangt, ass et, géif ech soen, och evident, datt d'Personal och permanent soll gewëssen zousätzlech Formatiounen kréien.

De Remplacement: Et gëtt ëmmer erëm hei gefrot, datt ee quasi misst e Vizeombudsmann nennen. Do soen ech awer ganz éierlech am Numm vun der Demokratescher Partei, datt mer net där Meenung sinn. Mir bleive ganz kloer bei eiser Positioun: Et soll een Ombudsmann ginn! Wat allerdéngs net ausschléisst, datt gewësse Fonctiounen vläicht kënnen delegéiert ginn, zum Beispill wat eng Délégation de signature ubelaangt, awer och nëmme fir limitéiert Aktivitéiten.

Vläicht dann nach e Wuert zur Recommendation 49 iwwert de Guide de bonnes pratiques administratives, dee jo elo vun der Regierung ugeholl ginn ass. Och do soll ee ganz éierlech sinn, ech mengen, do stinn awer, ech wëll net dat Wuert „platitude“ hei benotzen, mä et stinn awer eng Rei Saachen dran, déi elementar sinn. Mir brauchen net an e Guide ze schreiven, datt e Beamten, wann den Telefon schellt, soll frëndlech sinn, datt e Brëif soll an

engem gewëssenen Delai beäntwert ginn. Dat sinn elementar Saachen. Mä et ass awer trotzdem gutt, datt dat do elo zrëckbehalen ginn ass, dat soll a muss dozou bäidroen, datt de Service um Bierger soll verbessert ginn, well am Zentrum steet nach ëmmer de Bierger. An de Bierger huet e gewëssent Recht, och op en anstännege Service kënnen zrëckzegräifen. Op där anerer Säit muss een awer och esou éierlech sinn ze soen, datt de Bierger net ëmmer eppes Onméiglech verlaangen därf.

Vläicht dann nach e lescht Wuert iwwert d'Sprooch. Jo, et ass alles ëmmer méi komplex ginn déi lescht Jorzénge, et ass net ëmmer esou evident, sech an den Texter erëmfangen. Och mir, also zumindest schwätzen ech do emol fir mech, sollen esou éierlech sinn ze soen, datt mir munchmol och eppes mussen zweemol liesen, dräimol liesen, bis mer eppes verstinn. Duerfir kann een also novollzéien, datt d'Leit dobaussen oft Schwierigkeeten hunn, Bréiwer ze identifizéieren, nozevollzéien, wat domadder gemengt ass. Datt elo gesot gëtt, mir solle méi eng einfach Sprooch gebrauchen, ass vum Prinzip hier ganz kloer richtig, ech wëll awer och do virdru warnen: Dat soll elo net heeschen, datt mer d'Sprooch u sech solle vernoléisegen a mengen, wann zwee, dräi grammatesch Feeler an engem Brëif vu fénnef Zeile wäeren, datt dat esou e Kavaliersdelikt wär. Also, mir därfeen hei net d'Dier opmaachen an d'Sprooch op eemol als eppes duerstellen, wat net méi déi Bedeitung hätt.

► **Une voix.** - Très bien!

► **M. Gusty Graas (DP).** - Mir sollen an enger klorer, einfacher Sprooch communiquéieren, awer an enger soignéierter Sprooch, och an Zukunft. Et si jo och do schonn eng Rei Efforten am Rapport gemaach ginn, e sougenannten „Lexique“ huet een do erëmfonnt, wou dann och bei der Annex am drëtten Deel iwwert den Accueil an d'Integratioun verschidden Terme scho präziséiert ginn. Ech fannen dat e gudden Ufank. Et soll een d'Leit wierklech esou vill wéi méiglech, beschtméiglech informéieren, awer ëmmer, wéi gesot, mat engem gewëssenen Soin, wat d'Sprooch ubelaangt.

D'Recommandatioun 52, dat ass dann déi, déi schonn e puermol hei diskutéiert ginn ass, do geet et jo ëm de Contrôle vun de Strukture fir Flüchtlingen. Och do si mir als Demokratesch Partei trotzdem e bësselche méi zrëckhalend, wat d'Fuerderungen ubelaangt. Et där et net vergiessen, et geet hei nach ëmmer ëm d'Dignitéit vu Leit, et geet ëm d'Dignitéit vun DPlen, et geet ëm d'Dignitéit vu BPlen. En iwwerméisseg Contrôle ka sech och kontraproduktiv auswirken. Dowéinst menge mir, datt déi Struktur vum OLAI de Moment awer genuch Contrôle hiergëtt, fir u sech alles anstännege ze iwwerwaachen.

De Comité interministériel, jo. Awer et där et een net vergiessen, datt mer jo schonn den HCPN hunn, deen ënnert der Tutelle vum Statsminister steet an deen awer scho gewësse Méiglechkeeten huet, fir de Rôle dovunner ze iwwerhuelen. Also och do besteet vläicht net eng absolutt Necessitéit.

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, zum Schluss nach eng kéier: Ech gi ganz gären zou, datt meng Partei, wéi mer d'Gesetz hei gestëmmt hunn, och net vun Euphorie an d'Luucht gespronge war, mä et erkennt een awer ganz gären un, datt de Service Ombudsmann, déi Institutioun, kann ee scho bal soen, sech an deene leschte Jore ganz positiv entwéckelt huet. Et ass e wichtege Pilier vun engem Rechtsstat. Et gëtt dem Bierger, dem Administré, vill méi Méiglechkeeten, géint Onzouglängechkeete virzegoen, an dat ass dat, wat eng Demokratie virun allem auszeechent. Dowéinst gesi mir an, datt et als Demokratesch Partei wichteg ass, datt een déi Institutioun, déi Fonctioun do nach wie vor staark respektéiert, mat gewëssene Limitatiounen selbstverständlech. Datt mir eis awer net verschléissen, fir gewëssen Adaptatiounen vum Gesetz virzehuelen, ass evident.

Ech wëll awer ofschléissend och nach dem Martine Hansen Merci soe fir säin ausféierleche Rapport.

Merci.

► **Plusieurs voix.** - Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Merci och dem Här Graas. An d'Wuert huet elo den Här Traversini.

► **M. Roberto Traversini (déi gréng).** - Grazie, Presidente.

► **Une voix.** - Ooh!

► **M. Roberto Traversini (déi gréng).** - Léif Kolleegen a Kolleeginnen, nodeems de President Italiensesch hei geschwat huet, hunn ech mech dat dann och haut getraut.

(Interruptions)

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Da sot elo, wat Der ze soen hut!

(Hilarité)

► **M. Roberto Traversini (déi gréng).** - Oh, ech wollt vum Nidderkuerer Match vu gëschter schwätzen, mä ech maachen dat net.

(Hilarité)

Fir d'Éischt e Merci un d'Martine Hansen fir de Rapport.

► **Une voix.** - Très bien!

► **M. Roberto Traversini (déi gréng).** - Dat war e ganz gudde Rapport. Nach net oft hunn ech esou e gudde Rapport hei héieren. Als Éischt e kuerze Rappel vun der Recommendation, déi all Joer op en Neits hire Wee an de Rapport vum Ombudsmann féint. An déi gréng Fraktioun mécht och all Joer - et ass op alle Fall scho fir d'Veiert, wou ech dat hei maachen - de Virschlag vun enger breeder Definitioun vun der Missioun vum Ombudsmann.

déi gréng si weiderhin der Meenung, datt den Ombudsmann soll iwwerall do kënnen aktiv ginn, wou eng „mission de service public“ assuréiert gëtt. Dat ass meeschtens do, wou ëffentlech Gelder fléissen, fir de Finanzement vun esou engem Service ze ënnerstëtzen, awer net nëmmen. Dat kann am Beräich ëffentlechen Transport sinn, mä och an de Maisons-relais, a private Schoulen, an de Lycées an esou weider.

Mir mengen och nach ëmmer, datt et eng kloer Ongerechtegkeet ass, wann en Deel vun de Bierger a Biergerinnen am Fall vun engem Konflikt mat engem Prestataire de service kann op den Ombudsmann zrëckgräifen, an deen aneren net. Et ass net relevant, ob engem säi Kand zum Beispill an engem ëffentlechen oder engem privaten agreéierte Foyer de jour versuergt gëtt. Wann eppes schifgeet, wann eppes net an der Rei ass, muss ee kënnen op de Service vum Ombudsmann zrëckgräifen.

Wat an dësem Kontext wichteg ass, ass, datt et eng kloer Definitioun vum Begrëff „service public“ gëtt. Schonn an der Orientatiounsdebat 2012 war gesot ginn, datt d'Institutionskommission den Optrag sollt kréien, fir eng genee Definitioun vun dëser Notion ze liwweren. An där Definitioun sollt zum enge fir d'Éischt d'Natur vum Service berücksichtegt ginn an op där anerer Säit de Prozentsaz vun den ëffentleche Finanzen gekuckt ginn. Bis ewell gouf nach keng Léisung fonnt, déi dëse Problem zefriddstellend kéint léisen. Mä déi gréng Fraktioun wäert dës Iddi weiderhin nach ëmmer ënnerstëtzen.

► **Une voix.** - Très bien!

► **M. Roberto Traversini (déi gréng).** - Da géif ech gären e puer Wieder iwwert d'Statistiken aus dem Rapport verléieren. Och déi si schonn hei kommentéiert ginn. Et kann een alles souwuel an der Madamm Hansen hirem Rapport wéi och an der Madamm Err hirem Rapport noliessen. Och dëst Joer läit den Taux de correction global vun eise Ombudsmann iwwer 80%, wéi gesot ginn ass, 84,1%, fir ganz genau ze sinn. Fir dësen héijen Taux, dee beandrockt, ass mengen ech der Madamm Err an hirer Equipp e grouse Merci auszedrecken. Vun 857 Dossieren, déi si erakuten, sinn der 625 ofgeschloss ginn. Den héijen Taux de correction global schwätzt also ouni Zweifel fir déi gutt Aarbecht vun eiser Mediateure, déi säitdem si hirt Amt ugetrueden huet, sech dorëms beméit huet, bei Fäll vu Litigé béid Säiten un den Dësch ze bréngen, perséinlech Kontakter ze schafen a Mëssverständnisse, déi méiglecherweis am Virfeld tëschent deenen zwou Parteien entstanen sinn, aus dem Wee ze raumen.

Och der Madamm Err hir onkomplizéiert Aart a Weis, fir mat hire Clienten ze schwätzen an hinne d'Sachlag oder komplizéiert Texter a Reglementer ze erklären, dréit sécherlech zu dësem imposanten Taux de correction bäi. D'Institutioun vum Ombudsmann ass un éischter Stell fir d'Bierger do a soll och op eng Aart a Weis fonctionnéieren, déi fir d'Bierger novollzéierbar ass, ouni ofzeschrecken. D'Madamm Err huet dat a mengen Aen extrem gutt gemaach.

Datt sech hannert all deenen Zuelen a Statistiken am Rapport awer all kéiers reell Leit mat reele Problemer a Schicksaler verstopen, dat solle mer net vergiessen. An d'Madamm Err huet och derfir gesuergt, datt dat net geschitt. E groussen Deel vum Rapport vun dësem Joer huet si enger besonnesch vulnerabler Populatioun vun eise Land gewidmet: de Refugiéen.

Et ass engersäits eng gutt Noriicht, datt vill Demandeurs de protection internationale de Wee bis bei den Ombudsmann fannen, wa se Problemer mat Administratiounen hunn. Dat weist, datt d'Institutioun vum Ombudsmann bekannt ass bei dëser Populatioun, wou d'Informatiounen aus verschiddene Grënn, dorënner d'Sproochbarrière, potenziell méi lues fléissen, an awer och, datt d'Akteuren um Terrain, souwuel déi staatlech wéi och d'ONGen,

eng gutt begleedend a berodend Aarbecht leeschten.

Op där anerer Säit ass et natierlech net ganz esou positiv, datt vill Dossieren, déi den Ombudsmann an de leschte Joren ze traitéieren hat, vun DPlen agereecht goufen. Dat weist dann awer och, datt do insgesamt e gewëssene Malaise besteet, deem mir eis sollten unhuelen. Ëmmerhin handelt et sech jo do besonnesch ëm prekariséiert Leit, déi dacks Grujeleges an hirer Heemecht an op der Flucht erlieft hunn an déi hei am Fong geholl ausgeliiwert sinn, fir dat emol esou krass hei ze soen, fir hiert Liewen nach eng kéier frësch opzebauen. Mir sollten doriwwer nimools vergiessen, datt Lëtzebuerg selwer e Migrationsland ass an datt et grad den andauernden Hin an Hier vu verschiddene Bevëlkerunge war an ëmmer nach ass, deen eis iwwert d'Jorhonnerten zu deem gemaach huet, wat mer haut sinn.

Souguer den iwwerzeegtste Stacklëtzeburger muss feststellen, datt esou Konzepter wéi Grenzen an Natiounen zu enger impressionanter Bedeutungslosegkeet zrëckbréckelen, wann een e puer Generatiounen no hanner a seng Familljengeschicht wulle geet. Mir sinn alleguerte Migranten a Kanner vu Migranten. An et verbënnt eis vill méi mat deene Mënschen, déi haut am Mariendall, an der Weilerbaach oder am Pafendall op eng besser Zukunft hoffen, wéi mer am éischten Ablack mengen.

Dofir sollte mer eis déi siwe Säite Rekommandatiounen aus dem Rapport wierklech zu Härzen huelen an esou wäit, wéi et nëmme méiglech ass, ënnerstëtzen an ëmsetzen.

D'Madamm Err war dann och selwer an e puer Opfangstrukture fir Refugiéen, fir sech e Bild vun de Liewensbedingungen dobannen ze maachen. Et gëtt jo bekanntlech Problemer mam lessen, déi duerch d'Berichterstattung an der Press scho vill kommentéiert gi sinn. Et ass haaptsächlech e kulinarische Kulturschock, dee sech do ofspillt, an et kéint een da mat relativ einfache Mëtzel och do Léisunge fannen, entweder doduerch, datt een a Buffetsform zerweiert oder andeems een d'Méiglechkeet gëtt, selwer anzekafen a selwer ze kachen. Iwwregens gëtt dat och schonn an deene leschte Méint a ganz ville Strukturen gemaach an doriwwer sinn ech extrem frou.

Wann een dat gescheit ustellt, kéint een dorauer souguer e flotte Projet maachen, bei deem d'Refugié sech éischtens emol kënnen iwwert d'Kache besser kenneléieren, si kënnen zesummen organiséieren, si kënnen zesummen akafe goen, dat heescht, déi verschidde Kompetenze kënnen se matenee verbannen.

Eng aner Rekommandatioun vum Ombudsmann betrëfft déi personaliséiert Begleedung duerch d'Assistant-socialen. Déi ass am Moment extrem schwierig, well all Assistant social sech ëm e puer Honnert, wann net méi, muss këmmen. Et feelt u Personal an et wier flott - an ech weess, datt d'Familljeministesch amgaangen ass mam OLAI -, nach Leit anzustellen. Et wier op alle Fall guet, wann dat ganz schnell géif geschéien. Ech weess och, datt et net einfach ass, esou Leit ze fannen.

D'Wunnengssich ass, grad wéi bei den Duerchschnëttslëtzeburger och, fir de Refugié eng riseg Erausforderung. Ganz zu Recht gëtt dann am Rapport kritiséiert, datt déi aktuell Regel, no där eng Communauté de vie am Zesummenhang mam RMG gerechent gëtt, just kann derzou féieren, datt d'Leit net op de Wee vun enger Wunnengsgemeinschaft an engem gedeelte Loyer ginn.

Eng Ännerung vun där Regel géif iwwregens net nëmme de Refugiéen zeguttkommen, mä och aneren Deeler vun eiser Populatioun. Ech denken do zum Beispill un d'monoparental Familljen, déi Problemer hunn, eng Wunneng ze fannen, oder déi duerch hir héich Wunnungskäschte risquéieren, wéi Der all wësst, an d'Aarmut ze falen.

Och ganz zu Recht, wéi ech fannen, kënn d'Madamm Err dann nach eemol op déi Diskussioun vum Verdeelerschlüssel vun de Refugiéen op déi verschidde Gemengen zrëck. Et gi Gemengen, déi vill a gutt Aarbecht leeschten, fir d'Refugiéen ze logéieren, ze encadréieren a se op hiert neit Liewen an der Mëtt vun eiser Gesellschaft virzebereeden. An et ginn déi, déi manner solidaresch sinn, souwuel mat de be-traffene Leit selwer wéi och mat deenen anere Gemengen.

Mir als Gréng hunn eis nach ëmmer fir eng gerecht Verdeelung vun där Aufgab op all d'Gemengen ausgeschwat. An datt dës schwéier Aufgab och eng Chance mat sech bréngt fir eng Gemeng an hiert Zesummeliewen, do ginn ech gäre kuerz Beispiller aus menger Gemeng. Mir versiche wierklech, do all Organisatioun, déi mer hu vun de Veräiner, mat de Refugiéen zesummen ze maachen, sief dat d'Buergebrennen oder aner flott Manifestatiounen. An ech

muss soen, datt et wierklech e flotten Austausch ass, dee mer hunn.

Mir hunn och als Gemeng e Service gegrënnt, dee sech haaptsächlech ëm Refugiéen a Benevoller këmmert, well de gréisste Feeler ass et, wann ee Benevoller huet a si wëssen net, wou se gebraucht ginn. Dat heescht, et wier e Service, wou eng Gemeng dann einfach déi Verbindung maache kann, wat e Benevolle ka maachen a wat am Fong geholl vun där anerer Säit verlaangt gëtt. Wann dann déi Benevoll sech mellen a si kréie keng Äntwert op dat, wat se wëllen hëllefen, da bleiwe se net laang benevoll an déi nächste kéier, wou se gebraucht ginn, da si se net do. Vu Sport guer net ze schwätzen. Ech mengen, datt dat och eng ganz flott Saach ass.

Et ass fir déi leschte kéier, datt mir an der Chamber e Rapport vun der Madamm Err an hirer Funktioun als Ombudsmann analyséieren an debattéieren. Dofir géif ech gären e puer Wieder als Merci u si riichten. D'Madamm Err huet sech an deene leschte fënnef Joer onermiddlech agesat, fir als Vermëttler tëschent dem Bierger an dem Stat derzou bäizedroen, datt d'Bierger méi einfach zu hire Rechter kommen. Si huet an all hire Rapports annuels Verbesserung vum den administrative Prozesser oder der Gesetzgebung virgeschloen. Si huet derzou bäizedroen, datt d'Inegalitéite konnte besäitegt ginn. An ech mengen, mir sinn eis all eens - hoffen ech emol -, datt si der Institution vum Ombudsmann an eise Land zu enger Visibilitéit an zu engem positive Bild bei der Bevëlkerung verhollef huet, déi dës awer nach relativ jonk Struktur bis ewell nach net hat.

Des Weidere kann ech feststellen, datt sech d'Reaktivitéit vun den Administratiounen an de Gemengen, déi vum Ombudsmann mat Reklamatiounen vu Bierger konfrontéiert goufen, iwwert d'Joren extrem verbessert huet. Déi ufänglech Skepsis vun de Servicer, vläicht och Angst, datt do een Externe sech amëschten an deen interne Fonctionnement a Fro stelle kéint, spieren ech haut bal net méi. An et spiert ee méi eng Bereetschaft, fir matzeschaffe mat dem Ombudsmann a mat senger ganzer Equip.

Den Ombudsmann ass elo e Partner. E gëtt als Partner ugesinn. Och dëst ass eng extrem positiv Entwécklung a weist alt nees, datt den Ombudsmann eng immens wäertvoll Institution ass, net zulescht dowéinst, well hei de Bierger an enger aktiver Roll an aus Eegeninitiativ eraus dozou ugehale gëtt, eis demokratesch Institutionen ze verbesseren an domadder ze stäerken.

Fir hiren onermiddlechen Asaz während deene leschte fënnef Joer am Dénagscht vun de Bierger a vum Land wëll ech der Madamm Err an natierlech och hirer motivéierter Equip e grouse Merci am Numm vun der grénger Fraktioun ausschwätzen.

Zu gudder Lescht wëll ech awer och deem neien Ombudsmann, der Madamm Claudia Monti - e schéinen Numm op alle Fall -, vill Freed an eng glécklech Hand mat hirer Aufgab wënschen.

Ech hoffen och, datt dat exzellent Aarbechtsverhältnis tëschent dem Service vum Ombudsmann an der Chamber weiderhi seng Friichte wäert droen. An um Enn dann och e spezielle Merci un d'Vera Haas, déi administrativ Mataar-bechterin vun der Petitiounskommissioun, fir hir exzellent Aarbecht. Merci dem Marion a Merci, datt Der mer nogelauschtert hutt. A Merci.

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président*.- Ar-rivederci!

► **M. Roberto Traversini** (*déi gréng*).- Ar-rivederci!

(*Hilarité*)

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président*.- An nächste Riedner ass den Här David Wagner.

► **M. David Wagner** (*déi Lénk*).- Merci, Här President. Et ass schonn e puermol hei gesot ginn, ech maachen dat awer och nach eng kéier, well dat heiten ass dee leschte Bericht, dee mer unhuelen, deen ënnert der Madamm Lydie Err als Ombudsmann redigéiert gouf. An dofir och vu menger Säit a vun der Säit vun déi Lénk wierklech all eis Remerciementer un d'Madamm Err, déi wierklech eng ganz gutt Aarbecht während hirer Mandatsperiod gemaach huet.

A selbstverständlech wäerte mir och nach der Madamm Monti an och hire Mataarbechter vill Gléck wënschen an och vill Ausdauer. Mä ech mengen, jiddereen, deen d'Madamm Monti kennt, weess jo och, datt si dat alles huet. Op jidde Fall Ausdauer a Gléck, datt wënsche mer hir.

Den Ombudsmann ass an der Tëschenzäit als Institution an der Bevëlkerung ukomm. Dat

ass gutt, well et och eng wichteg Ulafstell ass. A well et esou eng wichteg Ulafstell ass, bleiwen ech weiderhin der Meenung, datt mer awer och - et sinn e puer Wieder doriwwer verluer ginn - müssen iwwer e puer Detailer vum Selektiounsmodus diskutéieren an e vläicht och reforméieren.

Mir haten och viru Kuerzem nach, wéi deen neien Ombudsmann selektionéiert gouf, proposéiert, datt ee sech kéint virstellen, datt déi verschidde Kandidaten, déi sech gemellt haten, sech och der Chamber kéinte virstellen. Et koom dunn och zu enger Minireform: Déi verschidde Kandidatinnen a Kandidate si vun der Conférence des Présidents gehéiert ginn.

D'Conférence des Présidents sinn d'Fraktiounschefen, d'Representant vum de Sensibilitäten an natierlech och de Chamberspräsident selwer. Dat ass natierlech e Fortschrëtt, deen ee muss begreissen. Ech mengen, datt et weiderhin néideg wier, datt ee sech awer trotzdem iwwerleest - elo hu mer e bësse méi Zäit, e puer Joer op jidde Fall -, ob een dat net awer vläicht e bësse méi ausweit. Et kéint en Hearing sinn. Et muss net onbedéngt déi ganz Chamber sinn. Et kéint een dat och begrenzen op déi eng oder aner Kommissioun: d'Petitiounskommissioun, d'Institutionskommissioun, zesumme mat der Presidentekonferenz. Why not? Also et kéint ee sech dat awer och scho virstellen, datt een déi Prozedur e bësse méi opmécht, well schlussendlech muss och all eenzelnen Deputéierten hei seng Stëmm ofginn.

D'Iddi, fir dat esou e bësse méi transparent ze maachen, ass a mengen Aen u sech och eng Aart a Weis, fir den Ombudsmann a seng Institution u sech ze stäerken, fir op kee Fall den Doute planéieren ze loossen, datt bei dësem wichtige Amt iergendwéi eng Persoun selektionéiert gëtt, net onbedéngt weinst hire Kompetenzen. Ech mengen, dat war bis elo nach net de Fall, mä de Problem ass jo ëmmer, datt et kéint op jidde Fall esou opgehoill ginn. An ech mengen, dat wier net onbedéngt gutt.

Ech wëll awer och ënnersträichen, fir datt een awer ganz kloer ass, datt zum Beispill d'Partei-zugehéiregkeet vun engem Ombudsmann net onbedéngt heescht, datt déi Persoun duerno hir Aarbecht net en toute indépendance géif maachen. An ech mengen, dat kann ee souguer gesinn: Souwuel den Här Fischbach, den éischten Ombudsmann, wéi och d'Madamm Lydie Err ware prominent Parteipolitiker an hunn trotzdem wierklech an totaler Onofhängegkeet gehandelt. An ech mengen, dat huet wahrscheinlech och domadder ze dinn, datt, wann ee grad och nach aus enger Partei kéint, ee vläicht e bësse méi Efforten och mécht, fir méi iwwert d'Parteilinnen an d'Parteigrenzen eraus an iwwerhaupt fir méi onofhängeg kënnen ze schaffen. Also dat muss een awer och natierlech nuancéieren.

D'Propos, déi zwar net zrëckbehalde gouf, fir d'Wahl op Zweedrëttelmajoritéit eropzesetzen, doriwwer kann een diskutéieren. Ech mengen, bis elo ware mer der Meenung, am Rapport op jidde Fall, datt een dat net zrëckbehalde kann. Mä ech menge vläicht awer, datt et eng Diskussioun wäert ass.

Ee vun de Problemer, dee mer awer och seriö müssen ugoen, ass de Kompetenzberäich selwer vum Ombudsmann. Zurzäit ass e limitéiert op staatlech Administratiounen, op Gemengen, op Établissement-publicken. De Problem ass awer deen, datt et aner Strukturen ginn, déi am Kader vum private Recht fonctionnéieren, mä déi eng Mission de service public erfüllen. Dat kënne Schoule sinn, dat kënne Crèche sinn, dat kënnen Altersheemer sinn an esou weider an esou virun.

Wa scho privat Strukturen Missiounen erfüllen, déi een am Kader vun enger Mission de service public versteet, da sinn ech awer och der Meenung, datt een dës Strukturen net wéi normal Privatentreprise soll behandeln. An dat si se jo och net, vu datt se awer trotzdem zum Deel, heiansdo och zum groussen Deel, vun der öffentlecher Hand, also vun de Steiergelder och matfinanziert ginn, direkt iwwert d'Subventionen oder awer och indirekt, wéi mat de Chèque-servicen, wat eng effentlech Ënnerstëtzung ass vu private Firmaen. Dat gesi mer bei de Crèchen. Et kéint een nach dorobber zrëckkommen, ob dat och ganz effikass ass.

Wie vu Steiergelder finanziert gëtt, dee soll och de Steierzueler Rechenschaft ofleeën. A wann een e Service public leescht, da muss een och dem Public Rechenschaft ofleeën. Mir hunn am Bericht festgehalten, datt d'Notioun vun der Mission de service public misst klarifizéiert ginn. An ech mengen, dat wäert eng wäertvoll Diskussioun sinn.

Zum Schluss wollt ech nach op dee Punkt agoen, deen an dësem Rapport och méi am Fokus steet: näamlech all déi Plazen, wou Fräiheitsentzuch besteet, vum klasschesche Prisong elo ofgesinn. Eng interessant Saach ass, datt den Ombudsmann eng ganz breet Definitioun

vum Fräiheitsentzuch virschléit. Dat heescht, datt Fräiheitsentzuch och bedeite kann, datt ee sech an enger Struktur befënnt, wou een zwar theoretesch eraus kann, awer an der Praxis net eraus kann, wéi zum Beispill e Spidol. An anere Länner ginn et schonn Organismen, déi sech ëm esou Situatiounen bekëmmen, a mir sollen eis och dorunner inspiréieren.

Da kommen ech schlussendlech op e méi sensible Punkt ze schwätzen, deen och schonn hei all kéiers ugeschwat ginn ass an dee jo och am Zentrum ebe steet vum Rapport. Dat sinn déi Ophuelstrukture fir Asylbewerber. D'Madamm Err huet der am Ganze 16 visitéiert an déi si vu ganz ënnerschiddlecher Qualitéit. Ee vun den Hauptproblemer ass, datt gewësse Strukturen iwwerbeluecht sinn, soudatt heiansdo souguer zwou Famille sech een Zëmmer deele müssen. Dovunner ofgesinn, mengen ech, ginn et och ganz seriö Probemer, wat d'Formation ugeet vun de Sécherheitsagenten, déi och vu private Firmae kommen.

An enger Question parlementaire, déi ech zesumme mam Marc Baum gestalt hat un d'Madamm Integrationsministesch, gouf verséichert, datt dës Agenten och eng Formation géife kréien, déi och geschlechtsspezifesch wier an un dës speziell Situatioun adaptéiert wier.

Ech zweifelen, muss ech awer soen. Ech zweifelen awer drun, datt dat esou einfach geet. Ech zweifelen drun, datt dës Leit, also déi Agenten - ech wëll hinne dat net virwerfen, déi sinn net onbedéngt dofir forméiert gewiescht -, mä ech zweifelen drun, datt dës Leit eng seriö Formation kréien, aus deem ganz einfache Grond, datt een och eng aner Klack héiert an deemno wéi och grad vun deenen Agente selwer. An dofir misst een awer weiderhi kucken, ob déi Agente wierklech seriö ausgebild ginn, étant donné, datt se dat par nature net si vun Ufank un.

Här President, et ass keng Fro vu Luxus, wann een derfir suergt, datt d'Ophuelstrukture fir Flüchtlinge korrekt fonctionnéieren. Propser Sanitären, wou d'Intimitéit och geschützt ass, Méiglechkeeten, selwer ze kachen, Raimlechkeeten, wou net onbedéngt bis zwou Familien zesummeliewe müssen op enkem Raum, wéi dat och am Bericht belicht gëtt.

De Problem ass deen, datt sech esou Frust bei de Leit accumuliert, zemoos bei deene méi jonken a vläicht och bei deene méi männlechen. An dat hëlleft kengem. D'Flüchtlinge kréien och oft nogeluecht, si misste sech gefällegst integréieren an dat géif dann och iwwert d'Sprooch lafen. Jo selbstverständlech. Dat géif dann och iwwer Lëtzebuergesch lafen oder Franséisch oder Däitsch. A wa méiglech och nach schnell, och wann déi Leit selwer heiansdo deemno wéi och net dat laténgesch Alphabet iwwerhaupt beherrschen.

Mat wat fir enger Sprooch soll een ufänken? Lëtzebuergesch ass natierlech ganz wichteg a ganz nützlich, mä Franséisch ass och ganz wichteg a ganz nützlich hei, zemoos wann ee muss mat der Administratioun eens ginn. Dat heescht, esou einfach ass dat jo och net hei zu Lëtzebuerg, wann ee vu Leit fuerdert, einfach esou ganz schnell Sproochen ze léieren, zemoos wa se e risegen Trauma hannert sech hunn, en Deel vun hirer Famill voire d'ganz Famill verluer hunn oder hiert Ëmfeld verluer hunn, eng Stad verluer hunn, déi net méi steet an esou weider an esou virun, a wa se duerno an enger ganz friemer Géigend müssen ukommen, wou se keng Repère méi hunn.

Dofir musse mir natierlech och derfir suergen, datt d'Flüchtlingen och d'Méiglechkeeten ausnotze kënnen, fir d'Sprooch kënnen ze léieren, well deemno wou si grad ënnerbruecht sinn, op méi isoléierte Plazen, wou d'Infrastrukturen inexistent sinn an d'Transportmëtteleen ënnerentwéckelt sinn, do muss een derhannert goen.

Et ass och interessant ze gesinn, wéi déi ganz Fro vun de Flüchtlingen u sech Froen opwerft, déi déi ganz Lëtzeburger Gesellschaft betreffen. Ech hunn elo grad vun der Ubannung un den effentlechen Transport geschwat, dee problematesch ass fir jiddereen, deemno wou ee leeft, mä do kann een och nach iwwert de Logement schwätzen. Dat ass och hei ugeschwat ginn, well wann ee vun engem DPI, also engem Demandeur de protection internationale, zu engem Beneficiaire gëtt, da kann een och eng regléiert Aarbecht fannen. Dat ass scho guer net einfach. Et ass schonn net einfach fir Leit, déi iwwerhaupt hei gebuer sinn, dann ass et ganz schwéier fir déi Leit do. Et kritt een RMG, et muss een eng Wunneng fannen. Mat engem RMG fënns de keng Wunneng! Iwwerhaupt souwisou, mat engem Mindestloun ass et och scho ganz schwéier.

Mat engem RMG kanns de natierlech och dann net an enger Wunnngemeinschaft, an enger Co-location wunnen. Et gouf och scho gesot: Dat muss wierklech reforméiert ginn!

Dat heescht, unhand vun dësem Rapport hei ginn awer wierklech erëm Problemer beliicht unhand vun der Situatioun vu Flüchtlingen, déi awer déi ganz Bevëlkerung betreffen. An ech mengen, dofir ass et wichteg, datt mer och regelméisseg iwwert de Bericht vum Ombudsmann diskutéieren.

Voilà. Ech mengen, ech si schonn 30 Sekonnen iwwer meng Limitt. Ech soen lech Merci fir nogelauschert ze hunn.

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Merci och. Domat si mer um Enn vun der allgemenger Diskussioun ukomm. An d'Wuert huet den Aarbechtsminister, den Här Nicolas Schmit.

Prises de position du Gouvernement

► **M. Nicolas Schmit, Ministre du Travail, de l'Emploi et de l'Économie sociale et solidaire.** - Här President, Dir Dammen an Dir Härën, ech mengen, mir kënnen elo net op déi Punkten agoen, déi net direkt an onsem Ressort sinn. Ech wëll awer vun der Geleeënheet haaptsächlech och profitéieren, fir der Madamm Err Merci ze soe wierklech. Ech hat mat hir eng ganz Rei, ech géif emol soen „stimuléierend“ Reuniounen.

(Interruption)

An am Endeffekt si mer ëmmer zu engem gud-den a positive Resultat komm fir d'Leit. An ech mengen, dat ass och absolutt wichteg. Ech wëll och nach eemol soen, datt si deen Job vum Ombudsmann mat extremem Engagement ausgefëllt huet. Haut gëtt net méi diskutéiert, ob deen Job wichteg oder net wichteg ass, en

ass Deel vun onsem demokratesche System. Ech ka mech gutt erënneren, wéi mer op anere Plazen déi Diskussiounen haten. An et ass eigentlech déi Dier, déi de Bierger sech heiansdo erëm an Erënnerung ruffe soll, wann en a Konflikt ass oder Problemer huet mat den Autoritéiten oder haaptsächlech mat der Administratioun. Et ass also e wichtege Bestanddeel vun onser Demokratie.

Wat déi Punkten ugeet, déi vläicht elo net esou ugeschwat gi sinn, mä déi awer am Rapport stinn, wëll ech emol éischstens soen: Et ass keng geziilte Recommandatioun do. De Punkt vun dem Reclassement, e schwieregt Gesetz, wat ech hei mat mengem Kolleeg vun der Sécurité sociale deelen, ass ugeschwat. Mä ech stellen awer och hei fest, datt mer an deene meeschte Fäll, iwwer 78% vun de Fäll, déi ons ugedroe gi sinn, eng positiv Léisung fir d'Leit fonnt hunn. Dat weist éischstens emol d'Utilitéit vun der Institutioun Ombudsmann, well d'Leit ouni déi Institutioun wahrscheinlech net onbedéngt recht kritt hätten.

An dat anert ass d'Fro vun den Aarbechtsdoktere bei der Aptitude aux postes à risques. Bon, d'Aarbechtsdokteren ënnersti mir net direkt, mä ech muss soen, do si mer konfrontéiert mat engem ganz komplizéierte Problem, well mir hunn einfach net genuch Aarbechtsdokteren am Land. An och all Demandé beim Ombudsmann änneren dat net esou séier, wann ee ganz einfach déi Aarbechtsdokteren net fënn.

Mä ech verstinn awer, datt mer müssen eng Léisung fannen, wann duerch de Fait, datt een net dee Certificat vum Aarbechtsdokter fir d'Aptitude aux postes à risques huet, dann eng ganz Rei Problemer op eemol kënnen entstoen, notamment beim Reclassement. An do musse mer eng pragmatesch Léisung fannen, well och

ganz oft Leit net bei den Aarbechtsdokter geschéckt gi vun hirem Employeur respektiv ganz laang müssen drop waarden, bis si iwwerhaapt e Rendez-vous kréien.

Voilà, dat als e puer Remarques zu deene Punkten, déi am Rapport iwwer meng Kompetenzen ugeschwat gi sinn. An ech wëll natierlech och vun där heite Plaz der Successeur vun der Madamm Err alles Guddes wënschen an ech freeë mech elo schonn op eng äänlech positiv Kollaboratioun.

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Merci dem Här Aarbechtsminister. An den Här Sozialminister, den Här Romain Schneider, huet d'Wuert.

► **M. Romain Schneider, Ministre de la Sécurité sociale.** - Merci, Här President. Vu mir aus och e puer Wieder. Fir d'Éischt och e Merci un d'Lydie Err fir déi Zesummenaarbecht, déi ech iwwer all déi Joren hat. Ech hat d'Chance jo, ewell an der viregter Regierung och am Kader vun deene ganze Kompetenzen am Beräich vun der Agriculture a vun der Viticulture mat hir zesummenzeschaffen, wou mer ëmmer probéiert hunn, aktiv d'Problemer ze léisen. An dat war och an deene Beräicher elo de Fall, a virun allem an der Sécurité sociale. Dofir e grouse Merci, och un d'Rapportrice fir dee flotte Rapport.

Ech mengen, mir hate jo als Ministeren d'Geleeënheet, och eis Punkten anzeginn op déi Recommandatiounen respektiv déi Suggestiounen, déi koume säitens vum Ombudsmann zu deenen eenzelnen Theme respektiv och zu de Kaderausrüchtungen. Ech mengen, et si Recommandatiounen, et si Suggestiounen, déi ee ganz seriö hëlt. Dat maache mir op jidde Fall. Ech maachen et op jidde Fall a menge Ministèren dauernd.

An ech muss soen, an deem Volet, dee jo eigentlech dee gréisste betrëfft, dee vun dem Beräich vun der Sécurité sociale, deen ëmmerhin iwwer 800.000 Assuréen huet, wou also jiddwereen dermat ka beträff sinn, deen iergendee Fall huet, deen en net ka geregelt kréien oder net esou positiv geregelt ka kréien, wéi e mengt, ass et evident, datt een ëmmer erëm muss um Ball bleiwen, fir ze kucken - an ech mengen, de Marco Schank huet et gesot -, fir och einfach de Leit ze erklären, wat et heescht, wat d'Decisiounen heeschen.

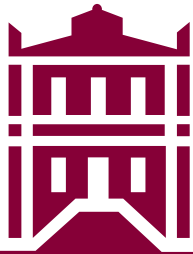
Et muss een natierlech dobäi oppassen, datt een och all Kéiers, dee juristesche Kader mat beliicht, well eng Äntwert, déi einfach ass, ass net ëmmer déi aner Ofdeckung. Dofir hunn ech meng Leit beoptragt, datt mer probéieren, dat dote mateneen ze verbannen: méi no beim Bierger, méi einfach fir de Bierger, ouni awer ze vergiessen, datt hannendrun natierlech och Recoursméiglechkeete sinn, déi ee muss ofgedeckt hunn.

An ech mengen, datt mer grad an dësem Beräich, wann d'Agence eSanté eng Kéier komplett steet, eng ganz Rei vu Vereinfachunge wäerte kréien an och nach méi e geziilt a konstruktivt Schaffen hannendru ka sinn.

Op jidde Fall, och vu menger Säit nach eng Kéier der Lydie Err e grouse Merci an och der Madamm Monti vill Erfolleg an e gutt Zesummeschaffen an deenen nächste Joren.

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Merci. Domat wäre mer um Enn vun eisen Aarbechten ukomm. An ech ginn lech Rendez-vous muer de Mëtten um zwou Auer fir d'Fortsetzung vun eise Ordre du jour. Merci.

(Fin de la séance publique à 15.52 heures)

Présidence: M. Mars Di Bartolomeo, Président • Mme Simone Beissel, Vice-Présidente

Sommaire

1. Ouverture de la séance publique

- M. Mars Di Bartolomeo, Président

2. Hommage à la mémoire de M. Jeannot Belling, député honoraire

- M. Mars Di Bartolomeo, Président

3. Ordre du jour

- M. Mars Di Bartolomeo, Président

4. Heure de questions au Gouvernement

Question n°270 du 5 juillet 2017 de M. André Bauler relative au rôle de l'ITM dans la prévention des maladies professionnelles, en particulier les pneumoconioses, adressée à M. le Ministre du Travail, de l'Emploi et de l'Économie sociale et solidaire

- M. André Bauler - M. Nicolas Schmit, Ministre du Travail, de l'Emploi et de l'Économie sociale et solidaire

Question n°271 du 6 juillet 2017 de M. Marco Schank relative au service d'autopartage appelé «car sharing», prévu par les CFL, adressée à M. le Ministre du Développement durable et des Infrastructures

et

Question n°272 du 5 juillet 2017 de Mme Josée Lorsché relative aux initiatives du Gouvernement dans le domaine du covoiturage, adressée à M. le Ministre du Développement durable et des Infrastructures

- M. Marco Schank, Mme Josée Lorsché - M. François Bausch, Ministre du Développement durable et des Infrastructures

Question n°273 du 6 juillet 2017 de M. Roger Negri relative à la configuration future du carrefour et du bypass souterrain à l'endroit de l'actuel giratoire «Gluck», adressée à M. le Ministre du Développement durable et des Infrastructures

- M. Roger Negri - M. François Bausch, Ministre du Développement durable et des Infrastructures

Question n°274 du 6 juillet 2017 de M. Gast Gibéryen relative à l'extension de la N7 à partir du Fridhaff, adressée à M. le Ministre du Développement durable et des Infrastructures

- M. Gast Gibéryen - M. François Bausch, Ministre du Développement durable et des Infrastructures

Question n°275 du 6 juillet 2017 de M. Marc Spautz relative aux prestations familiales en espèces et en nature, adressée à Mme la Ministre de la Famille et de l'Intégration

- M. Marc Spautz - Mme Corinne Cahen, Ministre de la Famille et de l'Intégration

Question n°276 du 6 juillet 2017 de M. David Wagner relative aux travaux d'extension du Lycée technique de Bonnevoie, adressée à M. le Ministre du Développement durable et des Infrastructures

- M. David Wagner - M. François Bausch, Ministre du Développement durable et des Infrastructures

Question n°277 du 6 juillet 2017 de Mme Françoise Hetto-Gaasch relative à la prise en charge du traitement de la maladie du lipœdème par la Caisse nationale de santé, adressée à M. le Ministre de la Sécurité sociale

- Mme Françoise Hetto-Gaasch - M. Romain Schneider, Ministre de la Sécurité sociale

Question n°278 du 6 juillet 2017 de Mme Martine Hansen relative à la promotion de produits régionaux luxembourgeois et aux suites données à la pétition n°668 «Lëtzebuerger Produkter an der öffentlicher Restauratioun», adressée à M. le Ministre de l'Agriculture, de la Viticulture et de la Protection des consommateurs

- Mme Martine Hansen - M. Fernand Etgen, Ministre de l'Agriculture, de la Viticulture et de la Protection des consommateurs

5. Motion de M. Gast Gibéryen relative au nouvel horaire des CFL et à la refonte des lignes ferroviaires 60a et 60b

- Exposé: M. Gast Gibéryen

- Discussion générale: M. Laurent Zeimet, M. Roger Negri, Mme Josée Lorsché, M. Gusty Graas, M. Gast Gibéryen (intervention de M. Gusty Graas), M. David Wagner

- Prise de position du Gouvernement: M. François Bausch, Ministre du Développement durable et des Infrastructures (dépôt d'une documentation)

- Vote sur la motion (rejetée)

6. 7074 - Projet de loi portant sur l'enseignement secondaire et modifiant

1. la loi modifiée du 25 juin 2004 portant organisation des lycées et lycées techniques;

2. la loi modifiée du 4 septembre 1990 portant réforme de l'enseignement secondaire technique et de la formation professionnelle continue;

3 la loi modifiée du 10 mai 1968 portant réforme de l'enseignement (Titre VI: de l'enseignement secondaire);

4. la loi modifiée du 14 mars 1973 portant création d'instituts et de services d'éducation différenciée;

5. la loi modifiée du 10 juin 1980 portant planification des besoins en personnel enseignant de l'enseignement postprimaire;

6. la loi modifiée du 29 juin 2005 fixant les cadres du personnel des établissements d'enseignement secondaire et secondaire technique;

7. la loi modifiée du 25 juillet 2005 portant création d'un lycée pilote;

8. la loi modifiée du 13 juillet 2006 portant réorganisation du centre de psychologie et d'orientation scolaires (CPOS);

9. la loi du 16 mars 2007 portant - 1. organisation des cours de formation professionnelle au Centre national de formation professionnelle continue - 2. création d'une aide à la formation, d'une prime de formation et d'une indemnité de formation;

10. la loi modifiée du 19 décembre 2008 portant réforme de la formation professionnelle;

11. la loi du 6 février 2009 relative à l'obligation scolaire;

12. la loi modifiée du 6 février 2009 portant organisation de l'enseignement fondamental;